

اطلاعات هست که اکثر از آقایان دارند و لازم است که در کمیسیون گفته شود.

نایب رئیس - موافق نظامنامه داخله هیچ يك از نمایندگان حق ورود در کمیسیون ها ندارند مگر در يك مورد که استثناء شد و آن حضور در کمیسیون بودجه است آنهم بطوریکه حاضر بشوند و استماع مذاکرات کمیسیون را بنمایند و در مذاکرات مداخله نکنند سایر کمیسیون ها بکلی معزوف است.

کاشف - چون مطلب خیلی مهم است ازین جهت عرض کردم و این غیر از کمیسیونهایی است که در نظامنامه ذکر شده است این کمیسیون فوق ماده است.

نایب رئیس - بطور عموم نوشته شده است موضوع مذاکرات امروز شور در بقیه مالیات بلدی بروسانط نقلیه - شور در بودجه امنیه (شروع بشور در بقیه مالیات نوافل گردید) - ماده سیم

در این ماده مذاکرات بسیار شده بالاخره پیشنهادی آقای آقا شیخ ابراهیم زنجانی نمود چون خودش يك ماده مستقل بود رای گرفته شد اصلاحی هم آقای معزز الملک نمودند رای گرفته شد مجلس تصویب نکرد پیشنهادی هم آقای معاضد الملک نمودند در آن اخذ رای شده با اکثریت تصویب شد اصلاح آقای معاضد الملک (بنده پیشنهاد میکنم ماده سیم این قسم نوشته شود) تأدیبه مالیاتهای مذکوره در فقره اولی داده اول بموجب قبض و بلیط مخصوص خواهد بود که مدت اعتبار آن در بلیط مصرح است مالها و چهاربایان مذکوره در فقره ثانیه از ماده اولی هم که از اطراف شهرها بشهر تردد میکنند میتوانند در هر ماهی یکمرتبه مطابق وسائط نقلیه مذکوره در فقره اولی در ماده اول مالیات داده و از اداره بلدی قبض و بلیط ماهیانه برای خود تحصیل نمایند وسائط نقلیه که دارای بلیط ماهیانه باشند در حین خروج و دخول بشهر از تأدیبه مالیات دخوابه مذکوره در فقره ثانیه ماده اول معاف خواهند بود ماده چهارم

در این ماده نیز مذاکرات بعمل آمد بالاخره آقای معاضد الملک و آقای معزز الملک هر یک پیشنهادی کردند و بقیام و قعود اخذ رای شده هیچکدام تصویب نشد

نایب رئیس - حالا رای میگیریم بتصویب کمیسیون کسانی که تصویب کمیسیون را تصویب می کنند مهره سفید و الامهره سیاه بیندازند (مهره رای منتشر و بقرار ذیل تصویب شد)

عده حضار (۵۲) مهره سفید علامت قبول (۳۷) مهره سیاه علامت رد (۱۱) امتناع (۴)

نایب رئیس - این ماده بطوریکه کمیسیون تصویب نموده بود با اکثریت تصویب شد ماده پنجم خوانده شود (ماده پنجم قرائت شد چون عده کافی نبود که رای گرفته شود نایب رئیس اجازه ده دقیقه تنفس داده مجدداً جلسه تشکیل ولی عده برای اخذ رای کافی نبود)

نایب رئیس - چون عده کافی نیست مجلس ختم میشود موضوع مذاکره جلسه آتی شور در بقیه

مالیات نوافل شور در بودجه موقتی امنیه | مجلس يك ساعت قبل از فروپ آفتاب ختم شد |

جلسه ۶۷

صورت مذاکرات يوم پنجشنبه

پنجم شهر ربیع الاولی ۱۳۲۸

مجلس سه ساعت و نیم قبل از فروپ در تحت ریاست آقای مستشارالدوله منعقد گردید

خلاصه مذاکرات جلسه قبل را آقای معاضد الملک قرائت نمودند

رئیس - ملاحظه هست ؟

وحید الملک - اسم بنده را جزء غائبین نوشته اند در صورتی که بنده بودم سه چهار مرتبه اجازه نطق خواستم اجازه ندادند البته بنده هم در صورتیکه بتوانم حرف بزنم و شرکت در مذاکرات نداشته باشم چگونه می توانم رای بدهم

دکتر علیخان - اسم بنده و آقای ذکاء الملک و سلیمان میرزا را جزو غائبین نوشته اند در صورتی که وقتی تنفس شد آقای ذکاء الملک که رئیس کمیسیون معارف هستند ما را خبر کردند رفتیم به کمیسیون معارف بعد که آمدند خبر کردند آمدیم و مجلس بهم خورده بود

رئیس - برای ده دقیقه کمیسیون تشکیل شده بود

دکتر علیخان - متابیع کمیسیون هستیم ایشان خبر کردند برویم رفتیم

ذکاء الملک - کمیسیون معارف بطور فوق ماده منعقد شده بود برای اینکه معاون وزارت را خواسته بودیم آمده بودند بعضی مذاکرات لازم بود که خواستیم در آن دقیقه بشود

آقای کاشف

آقای معاضد الملک - اینکه آقای کاشف فرمودند مجلس بواسطه اینکه عده کافی نبود ختم شد و آنکه آقای وحید الملک فرمودند که اجازه نطق خواستم داده نشد کمان می کنم اینطور نبوده و چون آقای وحید الملک از خود آقای نایب رئیس اجازه خواسته بودند و بمنز الملک نگفته بودند که بنویسند با اینجهت بوده است که اجازه داده نشد و اداره مباشرت چون ایشان نبودند جزء غائبین نوشته اند

آقا سید محمد رضا - بنده چون خودم از طرفداران نوشتن اسامی غائبین هستم و از اینکه اسامی غائبین نوشته شده خیلی متشکر هستم لکن سه روز قبل عرض کردم گفتند در نظامنامه داخلی همچون چیزی نیست که اسامی غائبین نوشته شود حالا میخواهم بدانم علت چیست

معاضد الملک - در نظامنامه داخلی نمی نویسد که نباید نوشت و در آنجا ساکت است و حالا بواسطه این است که اغلب از وکلا تقاضا کردند اسامی نوشته شود از این جهت نوشته شده است و چون دو جلسه است که بواسطه عدم کفایت عده مجلس تعطیل شده است از دیروز قرار شد در صورت اسامی نوشته شود

میرزا ابراهیم خان - عرض بنده راجع بدستور است که استدعا میکنم تخفیف مخابرات را در دستور امروز مقرر فرمائید

ارباب کیخسرو - بنده چون بدم در باب حاضر و غایب صحبت شود لازم میدانم تکلیف اداره مباشرت ممین شود و بدانم آنهاست که در وقت رای دادن غائب هستند باید در غائبین نوشته شوند و یا بیکر آنکه اشخاصی که امتناع در رای دارند تکلیفشان چیست بعضی هائی گویند ما امتناع داریم بیرون برویم آیا جزو غائبین هستند یا خیر خوب است تکلیف اداره مباشرت معلوم شود تصویب می کنند و رقه سفید خواهد انداخت پس از اخذ رای معلوم شد صاحبان اسامی ذیل تصویب کرده بودند

ادیب التجار - معتمد التجار - صدر الامامه - معین الرعایا - میرزا دادخان - متین السلطنه - میرزا احمد - سلیمان میرزا - آذینه محمد خان - جلیل - وحید الملک - افتخار الواعظین - حسنعلی خان قوام الاسلام - تربیت - ابوالقاسم میرزا - فهیم - الملک - حاجی محمد کریم خان - حاجی شیخعلی اسدالله خان - فاتح الملک - مرتضی قلیخان - مستشارالدوله وکیل الرعایا - ذکاء الملک - وکیل التجار - دکتر اسمعیل خان - نجات - آقا سید ابراهیم - ممتازالدوله - مصدق الاموالک - ناصر الاسلام - معزز الملک - معاضد الملک - ارباب کیخسرو - حاجی آقا - مر الملک - منصور السلطان هاشم میرزا - میرزا اسدالله خان - لسان الحکماء - حاجی سید نصرالله - شیبانی - صدیق حضرت - آقا شیخ ابراهیم - نویری - حاجی میرزا آقا

معاضد الملک - عده حضار پنجاه و نه تصویب کنندگان چهل و هشت امتناع یازده آبی ندارد

رئیس - با اکثریت تصویب شد در موضوع مذاکرات امروز یکی تخفیف مخابرات ارباب جرائد ولی یازده نفر از وکلا تقاضا کرده اند که مسئله امتیاز روده خوانده شود

ارباب کیخسرو - بنده منکر ازوم این مسئله نیستم ولی در صورتی که بودجهها باقی است بنده آنها را مقدم می دانم باید زودتر از مجلس بگذرد

وکیل الرعایا - بلی اگر بودجهها همین دو روز می گذشت خوب بود آنها مقدم باشد ولی آنها باین زودی نمی گذرد بملاوه عرض می کنم باید از این محلها پیدا کرد بمصرف بودجه رسانید اگر هر يك روز این کار را تأخیر بیندازیم ششصد تومان منافع از بین خواهد رفت

فهیم الملک - البته این مسئله خیلی لازمست بگذرد ولی می خواهم عرض کنم اینطور که آقای وکیل الرعایا گفتند باین زودی این مقصد نخواهد رسید و می دانید که همه روزه از وزارتخانهها مطالبه بودجه می کنند بملاوه این مسئله باید اول بکمیسیون قوانین مالیه برود و بنده اطمینان می دهم که از فردا ششصد تومان عاید نخواهد شد خوب است بودجهها مقدم داشته شود

رئیس - معلوم است اشخاصی که در وقت رای از این اطاق غائب می باشند جزء غائبین نوشته می شوند حالا دیگر در اینخصوص مذاکره می کنم برای اینکه یکروز غائب بودند و یکروز هم مجلس باید وقت خودش را صرف کند

(در این موقع شروع بتور تانی در مسالات نوافل گردید) ماده پنجم قرائت گردید پس از جزئی مذاکره اصلاحی آقای معتمد التجار پیشنهاد کردند **رئیس** - به پیشنهاد آقای معتمد التجار رای

می گیریم هر کس تصویب می کند قیام نماید (اکثر قیام نمودند) ماده پنجم با اصلاح آقای معتمدالتجار تصویب شد.

ماده ششم قرائت پس از جزئی مذاکره رای گرفته تصویب گردید.

ایضا ماده هفتم قرائت و رای گرفته تصویب شد ماده هشتم قرائت پس از مذاکرات کافی آقای دکتر علیخان آقای اسدالله خان هر یک در این باب پیشنهادی تقدیم کردند و به پیشنهاد آقای دکتر علیخان رای گرفته تصویب نگردید در خود ماده راپورت با جزئی اصلاح رای گرفته تصویب گردید چون ماده دوم و جزء پانزدهم از ماده اول باقی بود لهذا قرائت گردید در جزء پانزدهم از ماده اولی توسط مهره رای گرفتند با اکثریت ۴ رای از پنجاه و نه نفر حاضر تصویب شد.

معاضدالملک - ماده حضاره مهر سفید علامت قبول چهل و سه مهر سیاه علامت رد هفت امتناع (ماده دوم قرائت گردید چون تساوی آراء در دفعه سابق تکلیف این ماده را موقوف گذاشته بود بدون مذاکره در مرتبه ثانیه رای گرفته شد با اکثریت سی و چهار رای از ۹۹ نفر تصویب گردید.

معاضدالملک - ماده حضاره پنجاه و نه مهره سفید سی و چهار مهر سیاه ۱۴ امتناع یازده.

رئیس - تصویب شد حالا رای میگیریم در کلیه اینقانون با ورقه ولی یک پیشنهادی آقای حاجی سیدرضا خان کرده خوانده می شود - قرائت شد مشعر بر اینکه از کجاوه و پالکی هم چیزی گرفته شود.

رئیس - رای می گیریم هر کس این پیشنهاد را تصویب می کند قیام نماید (هیچکس تصویب نکرد) **رئیس** - رای می گیریم هر کس مالیات و سائط نقلیه را بطوریکه اینجا نوشته شده و جزء بجز اعلا رای شده.

وکیل الرعایا - در جواب ایشان می گویم اگر فردا هم عاید نشود اگر یک روز تأخیر شود در عرض یک روز از اول آنروز که باید بگیریم عیب خواهد رفت و بنده فوریت این مسئله را میخواهم اگر مجلس باینده همراهی کرد که باید بگذرد حالا جناب رئیس رای می گیرد.

رئیس - کمیسیون هم فوریت این را تقاضا کرده است.

متین السلطنه - راپورت کمیسیون مبتکرات را ملاحظه فرمائید در قسمت آخرش می نویسد که این مسئله از طرف وزارت مالیه ارجاع شود (جزء آخر را قرائت نمودند) بلی دراصل مطلب البته معلوم است وظیفه مجلس است ولی کمیسیون می نویسد این طرح چون ناقص است باید بوزارت مالیه رفته تکمیل شود آنوقت بیاید بهلاوه شنیده ام یکی دیگر از نمایندگان طرحی در اینباب پیشنهاد کرده است.

رئیس - کمیسیون فوریت این مسئله را تقاضا کرده که رجوع شود بکمیسیون قوانین مالیه حالا یکدفعه خوانده می شود (راپورت کمیسیون قرائت گردید)

رئیس - حالا در فوریت این طرح رای می

گیریم هر کس تصویب می کند فوریت این مسئله را قیام نماید (اغلب قیام نمودند).

رئیس - فوریتش تصویب شد حالا رجوع می کنیم بکمیسیون قوانین مالیه حالا شروع می کنیم شور تازوی تخفیف مخبرات جرائد.

حاجی آقا جهتهله در خصوص بودجه ها می خواستم عرض کنم باید معاون وزارتخانه ها اینجا حاضر باشند که زودتر بودجه ها بکنند و در این مسئله هم وجود وزارت پست لازم است الان معاون وزارت پست اینجا بود گمان بنده این است که باطابق دیگر گرفته بفرستید حاضر شود و مشغول شویم

رئیس - پس حالا دقیقه تنفس است تا پس از تنفس معاون وزارت هم حاضر باشند و شروع کنیم آقای رئیس اجازه ده دقیقه تنفس داده مجدداً جلسه تشکیل یافته راپورت کمیسیون پست و تلگراف راجع بتخفیف قیمت مخبرات و مراسلات ارباب جرائد قرائت و شروع بشورتاوی در آن شده بترتیب ذیل تصویب (مواد راجعه با اداره تلگراف در مامله با ارباب جرائد)

(۱) اخبار جرائد که حاوی وقایع اتفاقیه و اعلانات تجاری و تبلیغی میباشد فقط برای طبع و نشر در روزنامه از نقطه نقطه دیگر مخبره می شود نصف قیمت معموله قبول مخبرها خواهد شد درین ماده قدری مذاکره شده بالاخره دو پیشنهاد یکی از طرف آقای دکتر علیخان و یکی از طرف آقای تقی زاده قرائت شد (پیشنهاد دکتر علی خان قیمت مخبرات ارباب جرائد را از قرار هر یک کلمه معین کنند نه از قرار معمولی هر ده کلمه (بعد از قرائت آقای دکتر علیخان پیشنهاد خود را مسترد داشت) (اصلاح آقای تقی زاده) در اخبار تلگرافی عرض نصف دو ثلث تخفیف داده شود.

رئیس - در قابل توجه بودن این اصلاح رای می گیریم هر کس این را قابل توجه میدانند قیام نماید تصویب نشد.

رئیس - پس حالا رای میگیریم به عبارت راپورت هر کس ماده اول را بطوریکه در راپورت نوشته تصویب میکند ورقه سفید بیساندازد [رد کننده کان آقای تقی زاده . آقا میرزا داود خان حاج میرزا آقا . قوام الاسلام . آقا سید محمد رضا میرزا مرتضی قلبیخان . دکتر اسمعیل خان . آقا شیخ رضا . معین الرعایا . شیبانی . ذکاءالملک . آقا میرزا اسدالله خان . وکیلالتجار . آقا سید حسین کزازی . عزالملک . ناصر الاسلام . متین السلطنه . آقا سید ابراهیم . اسدالله میرزا . آقا میرزا سید محمد صادق . آقا میرزا ابراهیم خان لسان الحکما . آقا شیخ ابراهیم زنجانی . حسنعلی خان سلیمان میرزا . محمد هاشم میرزا . دکتر علیخان . حاجی شیخعلی منتصر السلطان . آقا میرزا اسمعیل نوبری افتخار الواعظین . آقا سید جلیل . معاضد السلطنه حاج محمد کریم خان . آقا میرزا احمد . صدیق حضرت فهیم الملک . ابوالقاسم میرزا . وحیدالملک آقا شیخ محمد . فاتح الملک . آقا شیخ اسمعیل هشترودی . تربیت . آدینه محمد خان . ارباب کیخسرو . ادیبالتجار . صدرالعلماء . حاج آقا . آقای مستشار الدوله . معاضدالملک . حاج سید نصرالله . دکتر امیرخان . نجات . حاجی مصدق الملک

عزالملک . معاضدالملک . ماده حضاره (۵۹) ورقه سفید علامت قبول (۵۳) ورقه آبی علامت رد (۲) امتناع (۴)

رئیس - ماده اول بطوریکه در راپورت کمیسیون نوشته شده است با اکثریت تصویب شد ماده دوم خوانده شود (ماده دوم قرائت شد)

۲ - اخبار تلگرافی جراید باید بزبان کتف مخبره شود که اگر مخلوط بر مزبوده باشد ابتدا قبول نخواهد شد (در این ماده مذاکره زیاد شده پیشنهادی شاهزاده سلیمان میرزا نموده بعد از قرائت مسترد داشت (پیشنهاد سلیمان میرزا)

اخبار تلگرافی جراید اگر بر مزبوده مطابق قیمت معموله از آنها قیمت اخذ خواهد شد . (پیشنهادی آقای وکیلالتجار نموده قرائت گردید)

این بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۲ بکلی از لایحه برداشته شده و فقط در ماده راجع بتخفیف مخبرات و حمل روزنامهجات است رای بگیرند .

رئیس - هر کس این پیشنهاد آقای وکیلالتجار را تصویب میکند قیام نماید (تصویب شد) (ماده سیم خوانده شد) ماده ۳ - اخبار تلگرافی جراید باید شامل اعلانات و مطالب شخصی و تظلمات بوده باشد (در این ماده پس از قدری مذاکره اصلاحی از طرف آقای معزالملک پیشنهاد شد که در عرض عبارت ماده ۳ نوشته شود (اصلاح قرائت شد) اخبار جراید که شامل اعلانات و مطالب شخصی و تظلمات مرد باشد تمام قیمت معموله از آنها در باقت میشود .

رئیس - رای میگیریم باین عبارت که در عرض ماده ۳ نوشته شود هر کس این عبارت را تصویب میکند ورقه سفید والا ورقه آبی خواهد انداخت (رد کننده آقای متین السلطنه ، کسانیکه تصویب کردند)

سلیمان میرزا - حاج سید نصرالله . لسان الحکما حاجی شیخعلی . معاضد الملک . آقا شیخ رضا آقای مستشار الدوله . وکیل الرعایا . عزالملک معزالملک . وکیلالتجار . ذکاءالملک . افتخار الواعظین . ناصر الاسلام . دکتر اسمعیل خان حاج مصدق الملک . آقا شیخ ابراهیم زنجانی . شیبانی . اسدالله میرزا . حاج محمد کریم خان . حاج میرزا آقا . آقا سید ابراهیم . آقا سید محمد رضا . آقا سید حسین کزازی . تقی زاده . معاضد السلطنه . آقا میرزا احمد . صدیق حضرت . ابوالقاسم میرزا . فهیم الملک . تربیت . ارباب کیخسرو . معتمدالتجار . معین الرعایا . میرزا داودخان . آقا میرزا ابراهیم خان . حسنعلی خان وحیدالملک . حاج میرزا رضا خان . محمد هاشم میرزا . حاج فاتح الملک . آقا شیخ اسمعیل هشترودی میرزا مرتضی قلبیخان . صدرالعلماء . قوام الاسلام آقا سید جلیل . حاج آقا معاضدالملک . ماده حضاره (۶۱) ورقه سفید علامت قبول (۴۷) ورقه آبی علامت رد (۱) امتناع (۱۳) (ماده پنجم خوانده شد امتیاز اداره مرکزی حق خواهند داشت بعضی اخبار تلگرافی جرائد را که

بندقیق هیئت وزرا موجب انزال نظام یا ضرر ملتیک مملکت بداند توفیق نمایند در این صورت قیمت تلگراف مزبور بصاحبش رد خواهد شد.

رئیس - برای اینکه مذاکرات طولانی نشود در این ماده الحاقیه کمیسیون رای میگیریم هر کس این را تصویب می کند قیام نماید (تصویب نشد) مواد راجعاً بداره پست در معامله با ارباب جرائد ۱ - اجرت حمل پستی یک نمره روزنامه در

بین هر دو نقطه مملکت ایران که تا کنون یکصد دینار از این تاریخ پنجاه دینار تخفیف منظور شده و بر یک نمره روزنامه پنجاه دینار اجرت پستی تعلق خواهد گرفت (۲) اجرت حمل بسته روزنامهجات و اوراق چاپی در بین هر دو نقطه ایران که سابقاً بهر ده مثقال یکصد دینار معمول بود من بده ۱ مثقال یکصد دینار تعلق خواهد گرفت [در این موقع مذاکرات بسیار شده بالاخره پیشنهاد های ذیل قرائت شد .]

پیشنهاد آقا شیخ ابراهیم زنجانی - اجرت حمل پستی روزنامهجات نصف قیمت معموله دریافت خواهد شد.

رئیس - هر کس این را قابل میدانند قیام نماید (رد شد) پیشنهاد میرزا مرتضی قلیخان بنده پیشنهاد می کنم که یک نمره روزنامه بسته روزنامهجات و اوراق جرائد در بین هر دو نقطه مملکت نصف قیمت معموله خواهد بود **رئیس** - هر کس قابل توجه میدانند قیام نماید (رد شد) (پیشنهاد متین السلطنه) اجرت حمل پستی هر نمره روزنامه بین هر دو نقطه مملکت پنجاه دینار خواهد بود.

رئیس - هر کس این پیشنهاد را قابل توجه میدانند قیام نماید (تصویب نشد)

پیشنهاد حاج میرزا آقا (بنده پیشنهاد می کنم دو ماده یک ماده شود باین قسم - اجرت پستی جرائد از نقطه بنقطه دیگر در داخله اعم از یک نمره یا یک بسته نصف قیمت معموله دریافت خواهد شد.

رئیس - هر کس این پیشنهاد آقا حاج میرزا آقا را قابل توجه میدانند قیام نماید (تصویب شد)

رئیس - خوب با کثرت این ماده قابل توجه شده حالا رجوع میشود بکمیسیون .

موضوع مذاکرات جلسه آتیه که روز شنبه خواهد بود در فقره رایورت کمیسیون بودجه راجع بیودجه اداره امنیت و بودجه وزارت عدلیه .

دکتر اسمعیل خان - میخواستم عرض کنم امروز که بریاست آقای ممتاز الدوله جلسه تشکیل شد مخبر محترم کمیسیون بودجه تقاضا کرده که بودجه زودتر بگذرد و حالا جلسه است که میکنند و بودجه مجلس قرائت شده خوب است آنرا هم معین فرمائید **آقای سید محمد رضا** - عرض بنده این است که هر قانونی که از مجلس میگذرد باید اول اجرای آن هم معین شود و در این رایورت زمان اجرای این قانون قید نشده است .

رئیس - صحیح است ولی در حقیقت این بموقع اجرا گذاشته شده است بجهت اینکه قبل از افتتاح مجلس که کمیسیون عالی منعقد بوده از باب جرائد تقاضا کردند کمیسیون این تخفیف را در باره آنها تصویب نمود و بموقع اجرا هم آمد ولی قبل یارد آن موکول شد بعد از آن که مجلس افتتاح شد بنظر مجلس رساند که

رای مجلس معلوم شود که در این دوسه جلسه مطرح شد **حاج آقا** - وزرا همین اصرار را دارند که بودجه های موقتی وزارتخانهها زودتر از مجلس بگذرد که او را سرمشق قرار داده از روی آن بودجه سال آتیه را نوشته پیشنهاد کنند و امروز که قرار بود خوانده شود معاون آنها در مجلس حاضر نشده است خوب است از طرف هیئت رئیسه که بآنها اخطار شود که من بعد در مجلس حاضر باشند که بودجه موقتی در مجلس خوانده شده با حضور آنها بگذرد

رئیس - فرمایش شما صحیح است ولی امروز موضوع مذاکراتش راجع بتخفیف قیمت مخابرات و مراسلات بود بودجه موقتی در دستور منظور نشده بود و حالا روز شنبه که شور بودجه امنیت و عدلیه خواهد شد اطلاع میدهند حاضر شوند در حقیقت موضوع مذاکرات امروز راجع وزارت پست و تلگراف بود که معاون ایشان هم حاضر هستند

فهییم الملک - در باب بودجه مجلس لازم است عرض کنم که باید بودجه مجلس جزء عایدات دولتی محسوب شود یعنی آنها مثل باقی بودجه های ادارات بیاید بکمیسیون بودجه و در آنجا تصویب شده بمجلس بیاید .

[مجلس یک ساعت از شب گذشته ختم شد]

جلسه ۶۸

صورت مذاکرات یوم شنبه ۷ شهر ربيع الاول ۱۳۲۸

مجلس سه ساعت و نیم قبل از غروب آفتاب در تحت ریاست آقای مستشارالدوله تشکیل شد . صورت مجلس روز پنجشنبه را آقای معاضد الملک قرائت کرد .

تلگرافی از کمیته منصرفی یزد و عموم تجار در تشکر از اقدامات ایالت یزد در جلو گیری و دستگیری سارقین رسیده بود قرائت شد .

رایورت کمیسیون بودجه راجع بودجه موقتی وزارت عدلیه قرائت گردید .

رئیس - حالا اولاً یک شور کلی میشود .

وکیل الرعایا - بنده عرض میکنم چون نظریاتی که باید در این بودجه بشود در کمیسیون بودجه شده است و از آنطرف وقت مجلس هم مقتضی نیست و این هم بهترین بودجه است که نوشته شده بعقیده بنده اگر داخل شور مواد شویم و جزء بجزء بخواهیم رای بگیریم وقت مجلس تلف خواهد شد و آن بودجه هائیکه ما جزء بجزء رای گرفتیم یک چیز اختراعی بود که رای دادیم اگر صلاح میدانند عرض بنده را بپذیرید و در کلیه این بودجه یک رای بگیرند

افتخار الواعظین - بطوریکه آقای وکیل الرعایا میگویند صحیح است ولی نظر ما نه این است که در قلمت باشد تا اینکه تمام این بودجه وزارت خانه را بمنزله یک فصل فرض کنیم و بیکم تریه رای بدهیم بنده عرض میکنم بودجه وزارت عدلیه راهم مثل بودجه سایر وزارتخانهها رای بدهیم یعنی در جزء آن شور کنیم و رای بدهیم .

رئیس - خوب معلوم میشود مخالفی نیست حالا باید داخل شور مواد بشویم هر کس تصویب میکند که داخل شور مواد بشویم قیام نماید [اغلب قیام نمودند

رئیس - با کثرت تصویب شد که داخل شور مراد بشویم .

(شروع بشود در مواد شده بقرار ذیل تصویب شد)

ماده ۱ دایره وزارت پیشنهاد وزیر معاون بکنفر ماهیانه ۱۲۵ تومان .

وکیل التجار پیشنهاد کردند - **موجب** اعضاء عدلیه آنچه بموجب تصدیق هیئت مدیره با مجلس داده شده است مجلس تا اول حمل تصویب نمایند و از اول حمل بعد بموجب بودجه جدید که مجلس تصویب خواهد نمود رفتار خواهد شد .

رئیس - در قابل توجه بودن این پیشنهاد رای می گیریم هر کس این را قابل توجه میدانند قیام نماید (اغلب قیام نکردند)

رئیس - خوب این تصویب نشد حالا رای می گیریم بماده اول بطوریکه در پیشنهاد وزارت نوشته شده است هر کس تصویب میکند ورقه سفید خواهد انداخت (کسانیکه رد کردند)

آقا سید حسین گزازی - آقا میرزا اسمعیل نویری - نجات - آقا شیخ ابراهیم زنجانی - میرزا مرتضی قلی خان - کسانی که تصویب کردند :

آقای سید حسین اردبیلی - شیبانی - تربیت - معین الرعایا - آدینه محمد خان - حاج میرزا رضا خان معاضد السلطنه - حاج مصدق الممالک - لسان الحکماء حاج سید نصرالله - آقا مستشارالدوله - آقا میرزا ابراهیم خان - آقا میرزا احمد - آقا میرزا داود خان محمد هاشم میرزا - آقا شیخ علی - حاجی میرزا آقا - ادیب التجار - مؤتمن الملک - مخبر الملک معتمد التجار - ذکاء الملک - متین السلطنه - حاجی شیخ علی - دکتر امیرخان - حسنعلیخان - وزیر زاده - میرزا ابراهیم خان - افتخار الواعظین منصر السلطان - وکیل الرعایا - حاجی فاتح الملک قوام الاسلام - صدر العلماء - صدیق حضرت فهییم الملک - ابوالقاسم میرزا - ارباب کیخسرو دکتر علی خان - آقا سید جمیل .

معاضد الملک - عده حضار (۶۲) نفر ورقه سفید علامت قبول ورقه آبی علامت رد پنج امتناع ۱۷

رئیس - این ماده با کثرت تصویب شد ماده دوم خواند شود

ماده دوم - کابینه پیشنهاد وزارت [۱۳۹۲۵ تومان]

رئیس - چون مخالفی نیست رای می گیریم بهین پیشنهاد وزارت هر کس تصویب میکند ورقه سفید و هر کس رد می کند ورقه آبی خواهد انداخت رای گرفته شد عده حضار (۶۰) ورقه سفید (۴۱) ورقه آبی (۳) امتناع (۱۶)

رئیس - این ماده هم تصویب شد اسامی اشخاصیکه رد کرده اند: آقا شیخ ابراهیم زنجانی - حاجی سید ابراهیم مدرس - مرتضی قلی خان

کسانیکه تصویب کرده اند : آدینه محمد خان اسدالله میرزا - دکتر امیرخان - حاجی محمد کریم خان - حاجی سید نصرالله - تربیت - آقای مستشارالدوله - مؤتمن الملک - ارباب کیخسرو ابوالقاسم میرزا - صدیق حضرت - فهییم الملک - آقا میرزا احمد - آقا سید جمیل - افتخار الواعظین حاجی آقا - قوام الاسلام - صدر العلماء - آقا شیخ محمد - منتصر السلطان - آقا شیخ اسمعیل هشرودی وکیل الرعایا - حاجی شیخ علی - ادیب التجار - معتمد التجار - آقا میرزا داود خان -

کسانیکه تصویب کرده اند : آدینه محمد خان اسدالله میرزا - دکتر امیرخان - حاجی محمد کریم خان - حاجی سید نصرالله - تربیت - آقای مستشارالدوله - مؤتمن الملک - ارباب کیخسرو ابوالقاسم میرزا - صدیق حضرت - فهییم الملک - آقا میرزا احمد - آقا سید جمیل - افتخار الواعظین حاجی آقا - قوام الاسلام - صدر العلماء - آقا شیخ محمد - منتصر السلطان - آقا شیخ اسمعیل هشرودی وکیل الرعایا - حاجی شیخ علی - ادیب التجار - معتمد التجار - آقا میرزا داود خان -

کسانیکه تصویب کرده اند : آدینه محمد خان اسدالله میرزا - دکتر امیرخان - حاجی محمد کریم خان - حاجی سید نصرالله - تربیت - آقای مستشارالدوله - مؤتمن الملک - ارباب کیخسرو ابوالقاسم میرزا - صدیق حضرت - فهییم الملک - آقا میرزا احمد - آقا سید جمیل - افتخار الواعظین حاجی آقا - قوام الاسلام - صدر العلماء - آقا شیخ محمد - منتصر السلطان - آقا شیخ اسمعیل هشرودی وکیل الرعایا - حاجی شیخ علی - ادیب التجار - معتمد التجار - آقا میرزا داود خان -

کسانیکه تصویب کرده اند : آدینه محمد خان اسدالله میرزا - دکتر امیرخان - حاجی محمد کریم خان - حاجی سید نصرالله - تربیت - آقای مستشارالدوله - مؤتمن الملک - ارباب کیخسرو ابوالقاسم میرزا - صدیق حضرت - فهییم الملک - آقا میرزا احمد - آقا سید جمیل - افتخار الواعظین حاجی آقا - قوام الاسلام - صدر العلماء - آقا شیخ محمد - منتصر السلطان - آقا شیخ اسمعیل هشرودی وکیل الرعایا - حاجی شیخ علی - ادیب التجار - معتمد التجار - آقا میرزا داود خان -

کسانیکه تصویب کرده اند : آدینه محمد خان اسدالله میرزا - دکتر امیرخان - حاجی محمد کریم خان - حاجی سید نصرالله - تربیت - آقای مستشارالدوله - مؤتمن الملک - ارباب کیخسرو ابوالقاسم میرزا - صدیق حضرت - فهییم الملک - آقا میرزا احمد - آقا سید جمیل - افتخار الواعظین حاجی آقا - قوام الاسلام - صدر العلماء - آقا شیخ محمد - منتصر السلطان - آقا شیخ اسمعیل هشرودی وکیل الرعایا - حاجی شیخ علی - ادیب التجار - معتمد التجار - آقا میرزا داود خان -

کسانیکه تصویب کرده اند : آدینه محمد خان اسدالله میرزا - دکتر امیرخان - حاجی محمد کریم خان - حاجی سید نصرالله - تربیت - آقای مستشارالدوله - مؤتمن الملک - ارباب کیخسرو ابوالقاسم میرزا - صدیق حضرت - فهییم الملک - آقا میرزا احمد - آقا سید جمیل - افتخار الواعظین حاجی آقا - قوام الاسلام - صدر العلماء - آقا شیخ محمد - منتصر السلطان - آقا شیخ اسمعیل هشرودی وکیل الرعایا - حاجی شیخ علی - ادیب التجار - معتمد التجار - آقا میرزا داود خان -

کسانیکه تصویب کرده اند : آدینه محمد خان اسدالله میرزا - دکتر امیرخان - حاجی محمد کریم خان - حاجی سید نصرالله - تربیت - آقای مستشارالدوله - مؤتمن الملک - ارباب کیخسرو ابوالقاسم میرزا - صدیق حضرت - فهییم الملک - آقا میرزا احمد - آقا سید جمیل - افتخار الواعظین حاجی آقا - قوام الاسلام - صدر العلماء - آقا شیخ محمد - منتصر السلطان - آقا شیخ اسمعیل هشرودی وکیل الرعایا - حاجی شیخ علی - ادیب التجار - معتمد التجار - آقا میرزا داود خان -

معاذ السلطنة . ذكاه الملك . حاجی میرزا آقا محمد هاشم میرزا - وزیر زاده - دكتر علی خان - فاتح الملك - حاجی میرزا رضا خان . معین الرعایا . میرزا اسدالله خان

ماده سیم اداره قوانین پیشنهاد وزیر ماهیانه (۱۹۵) تومان تصویب کمیسیون (۱۷۰) تومان رئیس - در این ماده پیشنهاد وزیر با پیشنهاد کمیسیون اختلاف دارد ابتداء تصویب کمیسیون رأی می گیریم هر کس تصویب می کند ورقه سفید والا ورقه آبی خواهد انداخت [رأی گرفته شد - عده حضار (۵۸) ورقه سفید علامت قبول (۱۹) ورقه آبی (۲۵) امتناع (۱۴) اسامی اشخاصی که تصویب کردند :

ارباب کیخسرو - متین السلطنة . ابوالقاسم میرزا عز الملك . قوام الاسلام . فهیم الملك . مؤتمن الملك . آقا شیخ ابراهیم . حاجی سید ابراهیم . دكتر اسمعیل خان . آقا سید جلیل . آقا میرزا اسمعیل نوبری - آقا شیخ اسمعیل هشترودی . صدر العلماء . صدیق حضرت حاجی میرزا رضا خان . معین الرعایا . محمد هاشم میرزا . حاجی شیخعلی اشخاصی که رد کرده اند :

معمدالتجار . میرزا داودخان . منتصر السلطان وکیل الرعایا . شیبانی . معاضد الملك . ادیب التجار حاجی میرزا آقا . حاجی آقای شیرازی . حسنعلیخان دكتر امیرخان . آقا شیخ علی . لسان الحكماء . وزیر زاده دكتر علیخان . میرزا ابراهیم خان . وکیل التجار . معاضد السلطنة . ناصر الاسلام . مرتضی قلی خان . حاج مصدق الممالك . حاجی محمد کریمخان . میرزا اسدالله خان . افتخار الواعظین . مستشارالدوله

رئیس - تصویب کمیسیون رد شد حالا رأی میگیریم پیشنهاد وزیر هر کس تصویب میکند پیشنهاد وزارت را در ماده سیم ورقه سفید می اندازد والا ورقه آبی (رأی گرفته شد) عده حضار (۵۷) ورقه سفید (۲۹) ورقه آبی (۹) امتناع (۱۹) اسامی اشخاصی که تصویب کرده اند :

حاجی محمد کریمخان . حاجی آقا . کاشف . مرتضی قلیخان . معاضد السلطنة . شیبانی . معاضد الملك . آقای مستشارالدوله . معمدالتجار . حاجی شیخعلی دكتر امیرخان . وکیل التجار . آدینه محمدخان . آقا شیخ علی . حسنعلیخان . وزیر زاده . منتصر السلطان لسان الحكماء . دكتر اسمعیل خان . ادیب التجار . ارباب کیخسرو . آقا شیخ ابراهیم زنجانی . افتخار الواعظین . میرزا اسدالله خان . دكتر علیخان . آقا میرزا ابراهیمخان . وکیل الرعایا . قوام الاسلام . حاج میرزا آقا

کسانیکه رد کرده اند مؤتمن الملك . ابوالقاسم میرزا . آقا میرزا اسمعیل نوبری . آقا شیخ اسمعیل هشترودی . آقای صدیق حضرت . آقا سید جلیل . فهیم الملك . معین الرعایا . حاجی میرزا رضا خان رئیس - این ماده هم طوریکه وزارت پیشنهاد کرده بود تعیین شد

ماده چهارم اداره نفتیش پیشنهاد وزارت (۱۶۵) تومان رئیس - رأی میگیریم هر کس بطوری که

وزیر پیشنهاد کرده است تصویب کند ورقه سفید خواهد انداخت (رد کنندگان میرزا مرتضی قلیخان . حاجی محمد کریمخان) کسانیکه تصویب کرده اند :

آقای مستشارالدوله . آقای معاضد الملك . شیبانی . معین الرعایا . حاج میرزا رضاخان . حاج سید نصرالله . ذكاه الملك . تربیت . معاضد السلطنة . دكتر امیرخان . لسان الحكماء . آقا میرزا ابراهیمخان . محمد هاشم میرزا . وزیر زاده . مؤتمن الملك . ارباب کیخسرو . ابوالقاسم میرزا . صدیق حضرت . فهیم الملك . آقا میرزا احمد قزوینی . آقا سید جلیل . قوام الاسلام . حاجی آقا . صدر العلماء . آقا شیخ محمد . آقا شیخ اسمعیل هشترودی . وکیل التجار . میرزا اسدالله خان آقا سید حسین اردبیلی . ادیب التجار . کاشف متین السلطنة . معمدالتجار . عز الملك . حاج فاتح - الملك . وکیل الرعایا . منتصر السلطان - افتخار الواعظین دكتر علیخان . حاج شیخعلی . حاج میرزا آقا . دكتر اسمعیل خان

معاذ الملك - عده حضار (۵۹) ورقه سفید علامت قبول (۴۲) ورقه آبی علامت رد (۲) امتناع (۱۵)

رئیس - پیشنهاد وزیر تصویب شد ماده ۱۵ اداره محاسبات ماهیانه

پیشنهاد وزیر (۱۹۵) تومان تصویب کمیسیون (۱۷۰) تومان

رئیس - اصلاح کمیسیون را هر کس تصویب میکند ورقه سفید بیندازد (در این ماده اخذ رأی شد)

معاذ الملك - عده حضار (۶۰) ورقه سفید علامت قبول (۲۰) ورقه آبی علامت رد (۲۵) امتناع ۱۵

کسانی که رد کرده اند : حاج مصدق الممالك . وکیل التجار . معاضد السلطنة . حاج سید نصرالله . ناصر الاسلام . دكتر امیرخان . حاج محمد کریمخان . سلیمان میرزا . وزیر زاده . آقا میرزا ابراهیمخان . حسنعلیخان . آقا شیخعلی . فاتح الملك . حاج آقا . معاضد - الملك . حاج وکیل الرعایا . دكتر اسمعیل خان صدر العلماء . آقا میرزا داودخان . قوام الاسلام . آقا میرزا احمد . نجات . افتخار الواعظین . منتصر - السلطان . آقای مستشارالدوله

کسانی که تصویب کردند : حاج سید ابراهیم . معمدالتجار . کاشف . آقا سید حسین اردبیلی . عز الملك . صدیق حضرت فهیم الملك . ابوالقاسم میرزا . آقا سید جلیل . حاج شیخعلی . آقا میرزا اسدالله خان . مرتضی قلی خان . حاج میرزا رضاخان . معین الرعایا . تربیت . شیبانی . متین السلطنة . ادیب التجار . حسنعلی خان . حاج میرزا آقا

رئیس - تصویب کمیسیون رد شد حال به پیشنهاد وزارت رأی میگیریم هر کس پیشنهاد وزیر را تصویب می کند ورقه سفید خواهد انداخت

معاذ الملك - عده حضار ۶۱ ورقه سفید علامت قبول ۲۷ ورقه آبی علامت رد ۱۱ امتناع ۲۳ کسانی که رد کردند :

حاج میرزا آقا . صدیق حضرت . معمدالتجار فهیم الملك . ابوالقاسم میرزا . آقا سید جلیل

آقا سید حسین اردبیلی . آقا میرزا اسدالله خان میرزا مرتضی قلیخان . حاج میرزا رضا خان . معین الرعایا

کسانی که تصویب کردند : وکیل التجار . دكتر اسمعیل خان . سلیمان میرزا . آقا میرزا داودخان . نجات . آقا شیخ علی . حاج محمد کریمخان . اسدالله میرزا . ناصر الاسلام . آقای مستشارالدوله . آقا میرزا احمد شیبانی . معاضد السلطنة . وزیر زاده . حاج وکیل الرعایا . آقا میرزا ابراهیم خان . حسنعلی خان . افتخار الواعظین . منتصر السلطان . آقا میرزا اسمعیل نوبری . حاجی فاتح الملك . صدر - العلماء . قوام الاسلام . معاضد الملك . حاج مصدق - الممالك . حاج سید نصرالله . دكتر امیرخان

رئیس - چون پیشنهاد وزارت هم تصویب نشده این ماده رجوع می شود بکمیسیون که نظریات خود را تجدید کرده ثانیا بمجلس پیشنهاد نماید

حاج آقا - بنده عرض میکنم تا آن ماده قانون اساسی که راجع برای است ومحل اختلاف نمایندگان شده حل نشود همیشه دچار مشکلات و محظورات خواهیم بود پس خوب است زودتر در يك جلسه یا دو جلسه آن ماده را مطرح کرده حل نمائیم که بعد از این از اینگونه محظورات مستخلص شویم

رئیس - بلی فرمایش شما صحیح است ولی باین عجله که در گذرانیدن بودجه های وقتی داریم وقتی برای مجلس باقی نمی ماند که بتوان آن ماده را حل کرد حال این ماده ثانیا رجوع می شود بکمیسیون که در آن تجدید نظری بکنند ومجلس بیاید

پیشنهاد وزارت يك ماهه [۲۷۲] تومان ۵ قران تصویب کمیسیون يك ماهه (۲۴۲) تومان پنجقران رئیس - ابتداء رأی می گیریم به تصویب کمیسیون هر کس رأی میدهد ورقه سفید بیندازد معاضد الملك - عده حضار (۶۱) ورقه سفید علامت قبول (۸) ورقه آبی علامت رد (۲۳) امتناع (۳۰)

کسانیکه تصویب کردند : آقا سید جلیل - فهیم الملك - صدیق حضرت معین الرعایا - حاج میرزا رضا خان - آقا میرزا اسمعیل نوبری - حاج شیخعلی - آقا شیخ علی - حاج مصدق الممالك

کسانیکه رد کردند : شیبانی - قوام الاسلام - دكتر اسمعیل خان آقا میرزا ابراهیم خان - حاج فاتح الملك - ناصر الاسلام - اسدالله میرزا - صدر العلماء - حاج سید نصرالله - وکیل التجار - معاضد السلطنة دكتر امیرخان - حاج محمد کریم خان - وکیل الرعایا - محمد هاشم میرزا - لسان الحكماء - سلیمان میرزا - میرزا مرتضی قلیخان - آقا میرزا داودخان - منتصر السلطان - وزیر زاده - افتخار الواعظین - آقای مستشارالدوله

رئیس - تصویب کمیسیون رد شد حال به

پیشنهاد وزارت رای می گیریم هر کس تصویب می کند ورقه سفید بیندازد .

معاضدالملک - عده حضار (۵۸) ورقه سفید علامت قبول (۳۲) ورقه آبی علامت رد (۷) امتناع (۱۹) .

کسانیکه رد کردند :
فهم الملک - آقامیرزا اسدالله خان - صدیق حضرت - آقا سید جلیل - حاج میرزا رضاخان - معین الرعايا - آقامیرزا اسمعیل نوبری .

کسانیکه تصویب کردند :
آقای مستشارالدوله - محمد هاشم میرزا - حاج میرزا آقا - معتمدالتجار - حاج وکیل الرعايا - شیبانی - معاضدالملک - حاج محمد کریم خان - حاج سید نصرالله - ناصر الاسلام - کاشف - افتخار الواعظین - حاج آقا - میرزا داودخان - نجات - حسنعلی خان - آدینه محمد خان - لسان الحکماء سلیمان میرزا - دکتر اسمعیل خان - دکتر امیرخان میرزا مرتضی قلیخان - معاضدالسلطنه - وکیلالتجار حاج فاتح الملک - اسدالله میرزا - ارباب کبکچسرو ادیبالتجار - صدرالعلماء - وزیرزاده - منتصرالسلطان قوام الاسلام .

رئیس - پیشنهاد وزارت با کثرت تصویب شد حال یکربع تنفس است [مجدداً بواسطه یاره مذاکرات تقریباً یکساعت جلسه خصوصی و بعد جلسه علنی تشکیل شده]

وزیر جنک - این موقع که خیلی مهم است جناب معاون الدوله بهت وزارت امور خارجه معین شدند یقین است که آقایان و کلام تصویب میکنند که ایشان مشغول خدمات وانجام وظایف آنوزارت خانه باشند .

و جناب معتمد خاقان هم بوزارت تجارت که در حقیقت درین بین کم شده بود و حال این که خیلی اهمیت دارد منتخب شده اند .

رئیس - مبارک است و انشاءالله امیدواریم از این حسن انتخاب ترقیباً . کامله از برای مملکت حاصل شده بطوریکه لازم است من بعد از مجرای قانون بگذرد

وزیر جنک - ما هم امیدواریم بطور دلخواه آقایان و کلام مشغول خدمتگذاری باشد عجاله ترخص میشود (وزراء تشریف بردند)

شروع بشور در بقیه بودجه عدلیه گردید فصل دوم هیئت محاکم ماده ۷ مدعی العموم

پیشنهاد وزارت یک ماه یکصد تومان تصویب کمیسیون یک ماهه (۷۵) تومان درین ماده مخبر کمیسیون تقاضا کرد که ابتداء پیشنهاد وزیر انذرای شود

رئیس چون مخبر تقاضا کرده است ابتداء به پیشنهاد وزیر رای گرفته می شود هر کس پیشنهاد وزیر را تصویب می کند ورقه سفید خواهد انداخت

معاضدالملک - عده حضار ۶۲ ورقه سفید علامت قبول (۳۹) ورقه آبی علامت رد (۴) امتناع ۱۹

کسانیکه رد کردند: مرتضی قلیخان . آقا شیخعلی

حاج میرزا رضا خان . دکتر امیرخان . کسانیکه تصویب کردند:

آقامیرزا داودخان . لسان الحکماء . صدرالعلماء . آقا شیخ محمد . آقا میرزا اسمعیل نوبری . وزیر زاده . منتصرالسلطان . معاضدالسلطنه . میرزا اسدالله خان . حسنعلی خان . حاجی فاتح الملک . متین السلطنه . حاج میرزا آقا . ادیبالتجار . معتمدالتجار . ابوالقاسم میرزا . فهم الملک . مؤتمن الملک . ارباب کبکچسرو . آقامیرزا احمد . محمد هاشم میرزا . حاجی آقا . قوام الاسلام . حاج وکیل الرعايا . حاج شیخعلی . صدرالعلماء . ذکاءالملک اسدالله میرزا . آقا میرزا ابراهیم خان . حاج مصدق الممالک . افتخار الواعظین . آدینه محمدخان ناصر الاسلام . نجات . شیبانی . معزالملک . معاضدالملک . آقای مستشارالدوله . حاجی سید نصرالله .

رئیس - پیشنهاد وزیر در این ماده با کثرت تصویب شد .

ماده ۸ محاکم استیناف شعبه اول و دوم پیشنهاد وزیر یک ماهه ۶۲۵ تومان

رئیس - پیشنهاد وزیر و تصویب کمیسیون در این ماده یکی است رای میگیریم باین ماده هر کس تصویب میکند ورقه سفید بیندازد .

معاضدالملک - عده حضار ۶۲ ورقه سفید علامت قبول (۴۴) ورقه آبی - علامت رد امتناع ۱۸

کسانیکه تصویب کردند :
قوام الاسلام . آقا سید جلیل . آقای مستشارالدوله دکتر علیخان . ذکاء الملک . شیبانی . معاضدالملک معزالملک . حاج سید نصرالله . میرزا ابراهیمخان

میرزا اسدالله خان . آقا سید حسین کزازی . دکتر امیرخان . آقا شیخ اسمعیل هشتروندی . افتخار الواعظین دکتر اسمعیل خان . حاج مصدق الممالک . لسان الحکماء حاج میرزا رضا خان . ابوالقاسم میرزا . حاجی آقا متین السلطنه . میرزا داود خان . مؤتمن الملک . معتمدالتجار . ادیبالتجار . ارباب کبکچسرو . فهم الملک . صدرالعلماء . آقا میرزا احمد . آقای نوبری . معاضدالسلطنه . صدیق حضرت .

منتصرالسلطان . آقا سید حسین اردبیلی . محمد هاشم میرزا . حاجی فاتح الملک . آدینه محمد خان وکیلالتجار .

رئیس - این ماده هم با کثرت تصویب شد فردا سه ساعت بتزویب مانده جلسه علنی خواهد بود مذاکرات تتمه بودجه عدلیه - بودجه امنیه [مجلس یکساعت از شب گذشته ختم شد]

جلسه ۶۹
صورت مجلس یوم یکشنبه هشتم ربیع الاول ۱۳۲۸

مجلس دو ساعت ونیم قبل از غروب در تحت ریاست آقای ممتازالدوله منعقد شد معاضدالملک صورت مجلس روز شنبه هفتم را قرائت کرد

رئیس - ملاحظه در صورت مجلس هست؟
ابوالقاسم میرزا - در باب مدعی العموم دیروز مخبر کمیسیون خودشان پیشنهاد کردند که به پیشنهاد وزیر رای گرفته شود بواسطه اینکه

چون دید که حقوق اضافه تصویب شد از برای سایرین خواست حقوق را هم اضافه شود
نایب رئیس - ملاحظه دیگری دارید؟ (اظهار نشد) (صورت مجلس را امضاء کردند)

نایب رئیس این کاغذیست که جناب وزیر عدلیه در تعرفه معاون خودشان نوشته اند کاغذ قرائت شد منبئی برایشکه خودم بواسطه کسالت مزاج نتوانستم حاضر شوم امجدالسلطان را به او نت وزارت عدلیه بموجب این ورقه معرفی مینمایم و از ای توضیحات دادن در موقع قرائت بودجه وزارت عدلیه حاضر خواهد شد .

منتصرالسلطان - از قراریکه شنیدیم وزیر عدلیه استعفا داده است نمیدانم چه طور میتواند وزیر مستعفی معاون خودش را بجلس معرفی نماید
نایب رئیس - استعفاى وزیر عدلیه که تا بحال رسماً به مجلس نرسیده است .

منتصرالسلطان - بنده این مطلب را شنیدم و الان هم وزیر عدلیه هم وزیر مالیه در اینجاست شریف دارند در اطاق دیگر و بنده خودم از وزیر مالیه شنیدم که فرمودند من استعفا دادم ام .

نایب رئیس - شخصاً بجانب عالی اینطور فرموده اند نمی دانم لکن مجلس در اینخصوص اطلاعی ندارد .

حسنعلی خان - مجلس ابداً اطلاع ندارد که وزیر عدلیه استعفا داده است و ما خبریکه در کوچه میشنویم نمیتوانیم بجلس بیاریم وقتی مجلس يك وزیرى را مستعفی میداند که هیئت وزرا وزیر دیگری را بجای او بیارند در مجلس معرفی نمایند

نایب رئیس - چون در این باب خبر رسمی به مجلس نرسیده است و ابداً مجلس اطلاعی ندارد بنده این خبر را رسماً تکذیب میکنم دستور امروز بودجه عدلیه و بودجه اداره امنیه خواهد بود حالا بودجه عدلیه قرائت میشود [در این موقع شروع بقرائت بقیه بودجه عدلیه گردید] ماده نهم محاکم جزا دارای ۳ شعبه پیشنهاد وزیر یک ماهه ۴۷۷۵

نایب رئیس - رای میگیریم باین ماده ۹ هر کس تصویب میکند ورقه سفید بیندازد والا ورقه آبی

معاضدالملک - عده حضار (۵۶) ورقه سفید (۴۰) ورقه آبی ندارد امتناع (۱۶) (اسامی اشخاصیکه تصویب کرده اند :

متین السلطنه - حاجی سید نصرالله - معاضدالملک ابوالقاسم میرزا - فاتح الملک - معاضدالسلطنه - ارباب کبکچسرو - سید جلیل - دکتر اسمعیل خان صدیق حضرت - وکیلالتجار - حاجی میرزا رضاخان آقا میرزا احمد - دکتر علیخان - آدینه محمد خان محمد هاشم میرزا - میرزا ابراهیم خان - ناصر الاسلام حاجی آقا شیرازی - افتخار الواعظین حاجی شیخعلی معین الرعايا - حسن علی خان - شیبانی - لسان الحکماء سلیمان میرزا - آقا سید حسین اردبیلی فهم الملک ذکاءالملک - مصدق الممالک - دکتر امیرخان - اسدالله خان - حاجی میرزا آقا - قوام الاسلام - حاج محمد کریم خان - معتمدالتجار - معاضدالملک تربیت ممتازالدوله - آقا شیخ اسمعیل هشتروندی -

نایب رئیس - ماده نهم از بودجه وزارت عدلیه با کثرت تصویب شد

ماده دهم - محاکم تجارت شعبه اول و دوم

ماده دهم - محاکم تجارت شعبه اول و دوم

ماده دهم - محاکم تجارت شعبه اول و دوم

ماده دهم - محاکم تجارت شعبه اول و دوم

ماده دهم - محاکم تجارت شعبه اول و دوم

پیشنهاد وزیر يك ماهه (۱۸۰) تومان
نایب رئیس - رأی میگیریم باین ماده
هر کس تصویب میکند ورقه سفید خواهد انداخت
[رأی گرفته شد]

معاذ الملک - عده حضار (۵۶) ورقه
سفید (۴۲) آبی ندارد امتناع (۱۴)

اسامی تصویب کنندگان - آقا شیخ محمد - آقا
سید جلیل - معاضد السلطنه - حاجی سید نصرالله -
آقا شیخ اسمعیل هشتروندی - فاتح الملک - محمد
هاشم میرزا - ممتاز الدوله - معزز الملک - ذکاء الملک
مصداق الممالک - شیبانی - نجات - دکتر
امیر خان - میرزا اسدالله خان - عز الملک - وکیل التجار
آقا میرزا ابراهیم خان - حاجی آقا - دکتر علیخان
آدینه محمدخان - معتمد التجار - دکتر اسمعیل خان
حاجی میرزا آقا - ناصر الاسلام - حاجی میرزا رضا
خان - افتخار الواعظین - معین الرعايا - متین السلطنه
حسنعلیخان - لسان الحکماء - سلیمان میرزا -
حاجی شیخعلی - آقا سید حسین اردبیلی - ابوالقاسم
میرزا - معاضد الملک - آقا میرزا احمد - حاجی محمد
کریمخان - صدیق حضرت - فهیم الملک - ادیب التجار
قوام الاسلام

نایب رئیس - ماده دهم از بودجه
وزارت عدلیه با اکثریت تصویب شد ماده یازدهم
معاکم ابتدائی شبیه اول و دوم و سیم و چهارم
پیشنهاد وزارت یکماهه (۵۲۰) تومان .

نایب رئیس - رأی میگیریم بماده یازدهم
هر کس تصویب میکند ورقه سفید والا ورقه آبی
خواهد انداخت .

معاذ الملک - عده حضار [۵۷]
ورقه سفید [۴۴] ورقه آبی ندارد امتناع ۰۱۳

اسامی کسانی که تصویب کرده اند آقا شیخعلی
معاضد الملک - معزز الملک - ممتاز الدوله - ذکاء
الملک - وکیل التجار - شیبانی - دکتر امیرخان
- حاج آقا - عز الملک - دکتر اسمعیل خان
آقا میرزا ابراهیم خان - ناصر الاسلام - مرتضی قلی
خان - دکتر علی خان - میرزا اسدالله خان -
آدینه محمد خان - حاج میرزا رضا خان - افتخار
الواعظین - معین الرعايا - حاج مصداق الممالک -
حسن علی خان - حاج شیخ علی - متین السلطنه -
حاج سید نصرالله - لسان الحکماء - سلیمان میرزا
آقا سید حسین اردبیلی - ابوالقاسم میرزا - محمد
هاشم میرزا - آقا شیخ اسمعیل هشتروندی - حاجی
فاتح الملک - معاضد السلطنه - ارباب کیخسرو - آقا
سید جلیل - آقا میرزا احمد - صدیق حضرت -
تربیت - ادیب التجار - حاج محمد کریم خان -
معتمد التجار - قوام الاسلام - حاج میرزا آقا -

نایب رئیس - ماده ۱۱ از بودجه وزارت عدلیه
با اکثریت تصویب شد ماده (۱۲) معاکم صلح
مجلات ۷ محکمه .

پیشنهاد وزارت یکماهه (۶۰۷) تومان و پنجقران

نایب رئیس - رأی گرفته میشود بماده (۱۲)
از بودجه عدلیه هر کس تصویب میکند ورقه سفید
و آنهائی که رد می کنند ورقه آبی خواهند انداخت
معاذ الملک - عده حضار (۵۷) ورقه سفید

علامت قبول (۴۴) آبی ندارد امتناع (۱۳)
کسانی که تصویب کردند معاضد الملک - معزز
الملک - حاج مصداق الممالک - دکتر امیر خان - عز الملک

وکیل التجار - مرتضی قلیخان - دکتر اسمعیل خان - میرزا
ابراهیم خان - دکتر علی خان - حاجی آقا - افتخار
الواعظین - حاجی میرزا رضاخان - تربیت - معین الرعايا
حسنعلی خان - ذکاء الملک - حاجی سید نصرالله - ممتاز
الدوله - لسان الحکماء - سلیمان میرزا - شیبانی -
ناصر الاسلام - میرزا اسدالله خان - حاجی شیخعلی
آدینه محمدخان - آقا سید حسین اردبیلی - ابوالقاسم
میرزا - محمد هاشم میرزا - میرزا اسمعیل نویری
فاتح الملک - آقا شیخ اسمعیل هشتروندی - معاضد الملک
ارباب کیخسرو - سید جلیل - میرزا احمد - صدیق
حضرت - فهیم الملک - حاج محمد کریمخان - معتمد
التجار - ادیب التجار - قوام الاسلام - متین السلطنه -
حاجی میرزا آقا .

نایب رئیس - ماده ۱۲ با اکثریت تصویب شد
فصل سیم - دفاتر کل معاکم ماده ۱۳ ریاست
کل دفاتر معاکم پیشنهاد وزیر يك ماهه یکصد و
پنجاه تومان .

نایب رئیس - رأی میگیریم کسانی که تصویب
می کنند این ماده ۱۳ را ورقه سفید خواهند انداخت
[رأی گرفته شد]

معاذ الملک - عده حضار (۵۶) ورقه
سفید علامت قبول (۴۲) ورقه آبی ندارد امتناع ۱۴

کسانی که تصویب کردند میرزا سید محمد صادق
حاجی سید نصرالله - ابوالقاسم میرزا - محمد هاشم میرزا
حاج فاتح الملک - آقا شیخ اسمعیل هشتروندی - ارباب
کیخسرو - آقا سید جلیل - میرزا احمد - معاضد السلطنه -
صدیق حضرت - فهیم الملک - حاجی محمد کریمخان -
معتمد التجار - قوام الاسلام - حاجی میرزا آقا - متین -
السلطنه - شیبانی - ادیب التجار - تربیت - آقا سید حسین
اردبیلی - معزز الملک - ممتاز الدوله - معاضد الملک -
دکتر امیر خان - ذکاء الملک - میرزا اسدالله خان -
حاج مصداق الممالک - وکیل التجار - عز الملک - دکتر
اسمعیل خان - میرزا ابراهیم خان - مرتضی قلیخان -
دکتر علیخان - حاجی آقا - افتخار الواعظین - حاجی -
میرزا رضاخان - معین الرعايا - حسنعلیخان - لسان الحکماء
سلیمان میرزا - حاجی شیخعلی .

نایب رئیس - ماده ۱۴ از بودجه وزارت عدلیه
با اکثریت تصویب شد .

ماده ۱۴ دفتر استیناف پیشنهاد وزیر یکماهه
۶۵ تومان .

نایب رئیس - یکماهه ۶۵ تومان تصویب شده
است رأی میگیریم باین ماده هر کس تصویب میکند
ورقه سفید خواهد انداخت و الا ورقه آبی (رأی
گرفته شد)

معاذ الملک - عده حضار ۵۶ ورقه سفید
۴۳ آبی ندارد امتناع ۱۳

کسانی که تصویب کردند
ذکاء الملک - ممتاز الدوله - دکتر علیخان - حاجی -
سید نصرالله - معاضد الملک - معزز الملک - شیبانی -
حاجی آقا - میرزا ابراهیم خان - آدینه محمد خان -
حاجی میرزا رضا خان - معین الرعايا - حسنعلیخان -
لسان الحکماء - افتخار الواعظین - سلیمان میرزا -
میرزا اسمعیل نویری - حاجی شیخعلی - ابوالقاسم میرزا
سید حسین اردبیلی - محمد هاشم میرزا - فاتح الملک -
آقا شیخ اسمعیل هشتروندی - آقا سید محمد رضا - مصداق -

الممالک - عز الملک - دکتر امیر خان - میرزا اسدالله خان -
وکیل التجار - معاضد السلطنه - ارباب کیخسرو - آقا -
سید جلیل - میرزا احمد - تربیت - حاجی محمد کریمخان -
ادیب التجار - فهیم الملک - صدیق حضرت - معتمد التجار
قوام الاسلام - حاجی میرزا آقا - متین السلطنه -
مرتضی قلیخان .

نایب رئیس - ماده چهارده از بودجه وزارت
عدلیه با اکثریت تصویب شد .

ماده ۱۵ - دفتر جزا پیشنهاد وزیر يك ماهه
(۶۵) تومان .

نایب رئیس - رأی می گیریم بماده ۱۵
هر کس تصویب میکند ورقه سفید خواهد انداخت
[رأی گرفته شد]

معاذ الملک - عده حضار (۵۶) ورقه
سفید علامت قبول ۴۰ آبی ندارد امتناع (۱۱)

کسانی که تصویب کردند
آقا سید محمد رضا - مصداق الممالک - دکتر
امیر خان - آقا میرزا اسدالله خان - عز الملک -
مرتضی قلی خان - دکتر اسمعیل خان - میرزا
ابراهیم خان - میرزا محمد صادق - دکتر علیخان
آقا سید حسین اردبیلی - حاجی شیخعلی - سلیمان
میرزا - حسن علی خان - لسان الحکماء - معین -
الرعايا - افتخار الواعظین - حاجی آقا - آقا
شیخعلی - ابوالقاسم میرزا - محمد هاشم میرزا -
آقا میرزا اسمعیل نویری - فاتح الملک - آقا شیخ
اسمعیل هشتروندی - حاجی میرزا آقا - معتمد التجار
معاضد السلطنه - ارباب کیخسرو - آقا سید جلیل
آقا میرزا احمد - صدیق حضرت - متین السلطنه
فهیم الملک - تربیت - ادیب التجار - حاجی
محمد کریم خان - قوام الاسلام - حاجی میرزا
رضاخان - معاضد الملک - وکیل التجار - حاجی
سید نصرالله - معزز الملک - ذکاء الملک - شیبانی
ممتاز الدوله .

نایب رئیس - ماده ۱۵ از بودجه وزارت
عدلیه با اکثریت تصویب شد .

ماده شانزدهم - دفتر تجارت پیشنهاد وزیر يك
ماهه ۸۰ تومان .

نایب رئیس - رأی می گیریم باین ماده
(۱۶) هر کس تصویب میکند ورقه سفید بیندازد
[رأی گرفته شد]

معاذ الملک - عده حضار ۵۵ ورقه سفید
علامت قبول ۴۴ ورقه آبی ندارد امتناع ۱۱

کسانی که تصویب کرده اند
معاضد الملک - آقا شیخعلی - محمد هاشم میرزا
آقا شیخ اسمعیل هشتروندی - معزز الملک - حاجی
سید نصرالله - حاجی میرزا آقا - متین السلطنه
فاتح الملک - معاضد السلطنه - ارباب کیخسرو -
آقا سید جلیل - آقا میرزا احمد - صدیق حضرت
فهیم الملک - تربیت - حاجی محمد کریم خان -
ادیب التجار - معتمد التجار - قوام الاسلام - ممتاز -
الدوله - ذکاء الملک - شیبانی - آقا سید محمد
رضا - میرزا اسدالله خان - مرتضی قلی خان -
مصداق الممالک - دکتر امیرخان - وکیل التجار -
عز الملک - آقا میرزا ابراهیم خان - آقا میرزا
سید محمد صادق - دکتر علی خان - حاجی آقا .

آدینه محمدخان . افتخار الواعظین . حاجی میرزا رضا خان . معین الرعايا . حسنعلی خان . لسان الحکماء . سلیمان میرزا . حاجی شیخعلی . آقا سیدحسین اردبیلی . ابوالقاسم میرزا

نایب رئیس - ماده ۱۶ با اکثریت تصویب شد

ماده ۱۷ دفتر ابتدائی پیشنهاد وزیر ۱۴۲۵ تومان .

نایب رئیس - رای می گیریم بماده ۱۷ هر کس تصویب میکند ورقه سفید بپردازد .

معاذ الملک - عده حضار ۴۵ ورقه سفید ۴۱ آبی ندارد امتناع ۱۴

کسانی که تصویب کرده اند: تربیت . وکیل . التجار . مرتضی قلی خان . دکتر اسمعیل خان . میرزا ابراهیم خان . میرزا محمد صادق . حاجی آقا . افتخار الواعظین . ممتازالدوله . دکتر علی خان . معاضد الملک . حاجی میرزا آقا . ادیب . التجار . متین السلطنه . معتمد التجار . حاج محمد کریمخان . قوام الاسلام . فهیم الملک . صدیق حضرت . آقا میرزا احمد . آقا سید جلیل . ارباب کیخسرو . معاضد السلطنه . آقا شیخ علی . آقا شیخ اسمعیل . هشترودی . ابوالقاسم میرزا . محمد هاشم میرزا آقا سید حسین اردبیلی . حاجی شیخعلی . سلیمان میرزا . لسان الحکماء . حسنعلی خان . معین الرعايا . عز الملک . میرزا اسدالله خان . دکتر علی خان . مصدق الممالک . شیبانی . ذکاء الملک . حاجی میرزا رضا خان . حاجی سید نصرالله

نایب رئیس - ماده ۱۷ با اکثریت تصویب شد . فصل چهارم اداره اجراماده ۱۸ ریاست کل اجرا پیشنهاد وزیر یکماهه ۱۱۵ تومان

نایب رئیس - رای میگیریم بماده ۱۸ هر کس تصویب میکند ورقه سفید خواهد انداخت .

معاذ الملک - عده حضار (۵۶) ورقه سفید علامت قبول ۳۵ ورقه آبی علامت رد ۲۳ امتناع ۱۹ رد کنندگان : مصدق الممالک . وکیل التجار . کسانی که تصویب کردند : ذکاء الملک . معاضد الملک . ممتازالدوله . مرتضی قلی خان . حاجی میرزا رضا خان . میرزا اسدالله خان . آقا سید حسین اردبیلی . دکتر امیر خان . حاج سید نصرالله . افتخار الواعظین . حاج آقا . معین الرعايا . عز الملک . صدیق حضرت . حاج شیخعلی . دکتر اسمعیل خان . دکتر علی خان . حسنعلی خان . آقا شیخعلی . ابوالقاسم میرزا . محمد هاشم میرزا . حاج فاتح الملک . معاضد السلطنه . ارباب کیخسرو . آقا میرزا احمد . لسان الحکماء . آقا میرزا محمد صادق . فهیم الملک . میرزا ابراهیم خان . تربیت . معتمد التجار . قوام الاسلام . حاجی میرزا آقا . متین السلطنه . آقا شیخ اسمعیل هشترودی .

نایب رئیس - ماده ۱۸ از بودجه وزارت عدلیه با اکثریت تصویب شد (در این موقع فهیم الملک مخبر کمیسیون بودجه تقاضا کرد که در بقیه مواد اداره اجرا يك رای گرفته شود چون مخالف نداشت تصویب شد)

نایب رئیس - بطوریکه مخبر کمیسیون تقاضا کردند در بقیه اداره اجرا که از ماده ۱۹ تا ماده

۲۳ باشد يك رای گرفته می شود حالا خواننده شود بقرار ذیل قرائت شد :

ماده ۱۹ اجراء جزا پیشنهاد وزارت یکماهه ۴۰ تومان

ماده ۲۰ اجراء تجارت پیشنهاد وزارت یکماهه ۴۰ تومان

ماده ۲۱ اجراء ابتدائی پیشنهاد وزارت یکماهه ۵۵ تومان

ماده ۲۲ دفتر اجراء پیشنهاد وزارت یکماهه ۶۲۵ تومان

ماده ۲۳ امورین اجراء پیشنهاد وزارت يك ماهه ۶۵۶ تومان

نایب رئیس - بطوریکه خواننده شد رای گرفته می شود کسانی که تصویب می کنند ورقه سفید بپردازند رای گرفته شد .

معاذ الملک - عده حضار ۵۴ ورقه سفید علامت قبول ۳۶ ورقه آبی علامت رد ۱ امتناع ۱۷ رد کنندگان : مصدق الممالک

کسانی که تصویب کردند: متین السلطنه . معتمد التجار . تربیت . حاج محمد کریم خان . فهیم الملک . سلیمان میرزا . آقا میرزا احمد . آقا سید جلیل . ارباب کیخسرو . دکتر اسمعیل خان . معاضد السلطنه . حاجی فاتح الملک . محمد هاشم میرزا . ابوالقاسم میرزا . آقا سید حسین اردبیلی . حاجی شیخ علی . لسان الحکماء . حاج میرزا آقا قوام الاسلام . آدینه محمدخان . حاجی میرزا رضا خان . افتخار الواعظین . حاجی آقا . دکتر علی خان . آقا میرزا ابراهیم خان . حسن علی خان . مرتضی قلی خان . دکتر امیر خان . شیبانی . حاجی سید نصرالله . ذکاء الملک . میرزا اسدالله خان . عز الملک . معین الرعايا . معاضد الملک . ممتازالدوله .

نایب رئیس - بقیه اداره اجرا از ماده ۱۹ تا فصل پنجم با اکثریت تصویب شد

فصل پنجم ماده ۲۴ پیشنهادتان و غیره ماده ۲۵ باقیان و باشما فچی پیشنهاد وزیر یکماهه ۲۸ تومان تصویب کمیسیون تقاضای ثانوی وزارت یکماهه ۴۱۵ تومان

نایب رئیس - در این دو ماده يك رای میگیریم هر کس تصویب کمیسیون را رای میدهد ورقه سفید خواهد انداخت رای گرفته شده عده حضار (۵۵) ورقه سفید علامت قبول (۴۱) ورقه آبی ندارد امتناع ۱۴ کسانی که تصویب کردند: آقا شیخ علی . تربیت . معتمد التجار . قوام الاسلام . حاجی محمد کریمخان . ادیب التجار . فهیم الملک . حاجی میرزا آقا . آقا میرزا احمد . آقا سید جلیل . ارباب کیخسرو . معاضد الملک . آقا میرزا اسمعیل نوری . حاج فاتح الملک . آقا سید حسین اردبیلی . ابوالقاسم میرزا معاضد السلطنه . ممتاز الملک . دکتر اسمعیل خان . مصدق الممالک . دکتر امیر خان . میرزا اسدالله خان . عز الملک . وکیل التجار . مرتضی قلی خان . متین السلطنه . میرزا محمد صادق . آقا میرزا ابراهیم خان . ممتاز الدوله . حاجی سید نصرالله . ذکاء الملک . دکتر علی خان . حاجی آقا . آدینه محمد خان . افتخار الواعظین . حاجی میرزا رضا خان . حسنعلی خان . معین الرعايا

سلیمان میرزا . حاجی شیخعلی لسان الحکماء

نایب رئیس - ماده ۲۴ و ۲۵ از بودجه وزارت عدلیه تصویب شد

ماده ۲۶ ملزومات پیشنهاد وزیر چهارماهه (۴۳۸) تومان تصویب کمیسیون . بانصد تومان . ملبوس پلیس ۱۰۰ دست از قرار پیشنهاد وزیر و تصویب کمیسیون (۷۲۰) تومان .

نایب رئیس - رای میگیریم تصویب کمیسیون هر کس تصویب میکند ورقه سفید خواهد انداخت

معاذ الملک - عده حضار (۵۵) ورقه سفید ۳۰ ورقه آبی ۹ امتناع (۱۶)

کسانی که رد کردند : ممتازالدوله . معاضد الملک . معزز الملک . افتخار الواعظین . هشترودی . آقا سید حسین اردبیلی . حاج میرزا آقا . حاجی شیخعلی کسانی که تصویب کردند :

آقا شیخعلی . محمد هاشم میرزا . حاج محمد کریمخان . حاج میرزا رضا خان . ابوالقاسم میرزا . میرزا اسمعیل نوری . تربیت . آقا سید جلیل . فهیم الملک . حسنعلی خان . معتمد التجار . قوام الاسلام . متین السلطنه . فاتح الملک . میرزا مرتضی قلیخان . آقا دکتر . اسمعیل خان . سلیمان میرزا . حاج سید نصرالله . لسان الحکماء . دکتر امیرخان . میرزا ابراهیم خان . دکتر علیخان . آدینه محمدخان . نجات . معین الرعايا . میرزا اسدالله خان . حاجی آقا . آقا سید ابراهیم . مصدق الممالک . عز الملک .

نایب رئیس - با اکثریت تصویب شد . قروض قبل از ذیقده از قرار پیشنهاد وزیر ۱۵۸۸۶ تومان

قروض بمذاشر ذیقده ۲۵۰۰۲ مطابق پیشنهاد وزارت در خصوص قروض قبل از شهر ذیقده و از ذیقده ببعده مذاکرات زیاد بعمل آمد مبنی بر اینکه این بودجه که پیشنهاد شده است بودجه چهار ماهه است و در بودجه چهار ماهه مناسبت ندارد قروضی که راجع بقبل از این چهار ماهه است نوشته شود . و قروض بعد از ذیقده هم در جزو ملزومات همین چهارماهه باید محسوب شده باشد در این باب مذاکرات زیاد شد بالاخره بر حسب تقاضای فهیم الملک مخبر کمیسیون عودت کمیسیون نمود و از طرف نایب رئیس اجازه تنفس داده شد و پس از ده دقیقه جلسه تشکیل شد .

نایب رئیس - امروز بودجه امنیتیه جزء دستور بود و چون معاون وزارت داخله نیستند می گذاریم بجلسه آتیه حالا راپورت شعبه ششم که چند روز قبل قرائت شد و آقایان نمایندگان مسبوق اند قرائت می شود . (راپورت شعبه ششم راجع بانتهاب لواء الدوله و حاج شیخ اسدالله معلاتی نمایندگان خوانسار قرائت شد) .

میرزا اسمعیل نوری - بنده فقط توضیحاتی که دارم می خواهم عرض کنم که کار مجلس را سهل کنم باعتقاد بنده دیگر محتاج بمذاکره نیستیم بواسطه اینکه اینجا که مخالفت قانون شده و هیچ جزئی نیست که از او صرف نظر خود یکی اینکه اینها دو نفری را که اول انتخاب شده اند آنها را مستعفی قرار داده اند لیکن چون اعتماد بآنها داریم می گوئیم این کار صحیح بوده است ولی بی قانونی

دویم محقق است و آن این است که قرعه کشیده اند بدون اینکه اول رأی بگیرند اگر نشد قرعه بکشند و این راهم در اعتبار نامه تصریح کرده اند و اینجا انتخاب دوره اول صحیح خواهد شد.

در ثانی محتاج بتجدید انتخاب است و با اعتقاد بنده هر قدر مذاکرات در این باب بکنیم توضیح وقت کرده ایم فقط باید ببینیم که مجلس این بی قانونی را می تواند قبول کند یا نمی تواند این را باید رأی گرفت.

حاجی میرزا آقا - بنده عرض می کنم این انتخاب باطل است.

آقا میرزا مرتضی قلیخان - بنده عرض می کنم انتخاب درجه اول صحیح است و هیچ محل پیشنهاد نیست ولی انتخاب ثانی همینطور است که بیان کردند لکن در اینکه فرمودند مجلس بچه رأی بدهد رأی بدهد که این خلاف قانون صحیح است یا اینکه رأی دیگر باید بدهد این را باید توضیح بفرمائید.

فهییم الملک - اینکه آقای آقا میرزا مرتضی قلی خان و آقا میرزا اسمعیل نوبری فرمودند صحیح است این انتخاب در درجه اول صحیحاً بعمل آمده ولی در درجه ثانی غلط شده این بود که او را باطل کرد و مجدداً چند جلسه نشستند و رسیدگی کرده اند و آنطوریکه در قانون انتخابات است ابتداء رأی نگرفته اند که تساوی شود آنوقت قرعه بکشند ولی خیلی اشکالات پیدا شده است که همچو خیال کرده اند و عمده چیزی که شعبه را وادار کرد که تصدیق بکنند این انتخاب را این بود که از آن تا بحال تمام اهالی بموجب نوشتهجات متعدده انتخاب آنها را تصدیق کرده اند و خیلی اظهار رضایت کرده اند و بعد شکایتی در این باب از آنها نرسیده است و اینکه قبل از رأی قرعه کشیده اند بواسطه همان اشکالاتی بوده که عرض کردم حالا این را باید مجلس رأی بدهد و الا این انتخاب بمعینه بنده صحیح بوده است.

حاجی شیخ علی - اینکه می فرمائید این انتخاب صحیح بوده است نمی دانم چطور بوده است که این انتخاب را صحیح دانسته اند اگر این دو نفر قابل انتخاب نیستند که اصلاً در درجه اول انتخاب آنها باطل بوده است اگر قابل انتخاب بوده اند چه جهت دارد که در درجه ثانی آنها مستعفی بشوند اگر بنا باشد که هر جور انتخاب کنند مجلس هم قبول کنند این مسئله بمعینه بنده خیلی نظائر پیدا میکنند و مجلس همیشه دوچار اشکالات خواهد شد

آقای هاشم میرزا - بنده این مطلب را ملتفت نمیشوم در صورتیکه دو نفر نوشته شود و اکثریت بآن دو نفر باشد قرعه در این موضوع صحیح نیست.

فهییم الملک - این ایراد در انتخابات درجه ثانی بوده است ولی انتخاب درجه اول صحیح است

وزیر زاده - بنده خیلی مایلیم که عده نمایندگان افزوده شود ولی این راهم عرض میکنم که مقنن باین خلاف قانون رفتار نماید و این انتخاب درجه ثانی بمعینه بنده بر خلاف قانون واقع شده است.

آقای ذکاء الملک - کمیسیون در این باب متسید نیست که نمایندگان مذکور حتماً قبول شوند فقط يك چیز را اینجا بمجلس عرضه می دارد که نمایندگان محترم هر چه حس می کنند در صحت و سقم آن رأی بدهند اینها تقریباً چهار پنج ماه است معین شده اند و معطل اند خوب است تکلیف اینها معلوم شود و مکرر در اینجا ذکر شده که انتخاب درجه اول آنها صحیح بوده شش نفر در درجه اول منتخب شده اند بعد آن شش نفر منتخب درجه دویم از بین خودشان معین کرده اند این دو نفر بعد از آنکه معین شدند در درجه دوم بر انجمن نظار معلوم شده است که این انتخاب درجه دوم غلط شده است باین جهت انتخاب دوم را باطل کرده اند و اینکه آقای حاجی شیخ علی فرموده اند که این دو نفر منتخب درجه دوم نمایندگان شان باطل است ولی منتخب بودنشان در درجه اول باطل نشده است دو باره که نشستند انتخاب بکنند چند جلسه کردند تفصیل را نمی دانم همین قدر میدانم مشکلاتی برای آنها رو داده است که نمیتوانستند بآخذ رأی معین نمایند و همچنین فهمیدند که اگر باز بنا بشود انتخاب کنند انتخاب صحیحی نخواهد شد مجدداً آنها را واداشته اند بیکطوری کار را بگذرانند و بقرعه معین کنند حالا نمایندگان محترم از روی حسی که میکنند باید رأی بدهند که هم این دو نفر تکلیف خود را بدانند و هم اهالی بدانند که نماینده دارند یا ندارند اگر باید این انتخاب باطل بشود که بشود و اگر خیر که معلوم شود.

آقا میرزا اسمعیل نوبری - عریض بنده تقریباً گفته شده است ولی فقط بنده میخواهم جواب آقا میرزا مرتضی قلیخان را عرض کنم که گفتند در صورتیکه خلاف قانون باشد مجلس بچه رأی بدهد بنده عرض میکنم که يك اصل قانون است که نمیشود از آن اغماض کرد ولی يك جزئیاتی هم هست که میشود اغماض کرد مثلاً قانون بگوید که فلان چیز باید در روز جمعه باشد نشد و در شبه شد این عیبی ندارد مثل اینکه در خصوص انتخاب از ائمه آذربایجان بکنند در انجمن ایالتی آنجا یا در خصوص بکنند نماینده از فارسین در انجمن یزد رأی دادیم نباید آنها را فراموش کنیم بنده عرضم این بود که در این مسئله محتاج بدانم که نیستیم که تفصیل انتخاب اینها بگوئیم و می مکرر کنیم بنده هیچکس را مجبور نکردم که رأی بدهد هر کس ماور است بوجدان خود هر چه را میتواند اغماض میکند هر چه را نمیتواند اغماض نمیکند.

نایب رئیس - این تکراری است که از عراق رسیده است قرائت میشود.

[تکرار قرائت شد]

آقا سید حسین اردبیلی - بنده عرض میکنم برای آنکه زیاد دچار اشکالات نشویم باید از بعضی جزئیات اغماض کنیم و اگر خواسته باشیم تمام جزئیات را تعقیب کنیم دچار خیلی مشکلات خواهیم شد و ما نظایر این را داریم که در بعضی موارد که دیدیم اگر بنا بشود تجدید انتخاب شود تولید اشکالات خواهد کرد اینجا اغماض کردیم و در جزئیات دقیق نشدیم حالا اگر يك خلاف قانون

صده در اینجا احساس نمیشود باید همین قسم عمل کرد و اگر بالفعل قانون مخالف است و لازم میدانید بخواهید که تجدید شود.

اسدالله میرزا - بنده عرض میکنم بعضی از آقایان اینجا خیالی قانونی میشوند در صورتیکه امروزه مقتضیات مملکت ما طوری است که از بعضی جزئیات باید صرف نظر کرد بطوریکه آقای آقا سید حسین گفتند بنده انتخاب اینها را صحیح میدانم بجهت اینکه مقصود از نماینده این است که منتخب يك جمعی از مردم باشد و این اشخاص هم که هر يك ۵۰۰ رأی و ۶۰۰ رأی در باره آنها داده شده همانطور که اگر کسی با اکثریت نام منتخب شود در باره او رأی نمیدهیم و میپذیریم همینطور باید این اشخاص را که هر يك با ۵۰۰ یا ۶۰۰ رأی منتخب هستند باید پذیرفت و بنده بملاحظه اینکه درجه اول انتخاب با عموم مردم هست آنرا اهمیت میدهم و در درجه ثانی که چهار نفر مینشینند انتخاب میکنند بنده آن را اهمیت نمیدهم و ما امروز از تجربه می فهمیم که هر چیزی که از مجلس بیرون میرود که بر گردد دیگر بر نمیگردد مثلاً در انتخاب قم یکدفعه مذاکره شد دیگر ابدأ از آن اثری نیست و در انتخاب سایر ولایات هم همینطور مذاکره شد و دیگر اظهاری نشد و گمان می کنم تا اواخر مجلس هم بمجلس نباید در صورتیکه عقیده ما این است که هر چه زودتر نمایندگان بیایند و در کمال اتحاد با هم کار کنیم در بعضی مسائل مثل رنگ جوهری که از مجلس رفت گمان می کنم که دیگر هیچ در اینجا مذاکره نخواهد شد تا وقتیکه يك کس دیگر عریضه بمجلس نفرستد پس باین جهات بنده گمان می کنم که این نمایندگان را مجلس بپذیرد بلکه جاهای دیگر هم که نماینده هاشان حاضر نشده بیایند و برای پیش بردن با ما کمک نمایند و انتخاب اینها هم مخالف اساسی قانون نیست منتخب يك جمعی از ملت هستند منتها در درجه ثانی انتخاب ممکن نشده بقرعه معین شده اند بنده بکنند که آنها را می پذیرم حالا دیگران رأی می دهند مختارند.

کاشف - بنده مخالف این فرمایشات آقایان هستم و می بینم که خیلی از آقایان با بنده موافق هستند مخالفت قانون فرق نمی کند که جزئی باشد یا کلی اگر بخواهیم در يك جزئی از جزئیات قانون قدری تخفیف بدهیم و بنده گمانم این است که این اشکالات بواسطه مسامحه حکام است و الا در صورتی که انتخاب درجه اول صحیح بعمل آمده باشد در انتخاب ثانی می توانند مراقبت نمایند که صحیح بشود و در اینجا در صورتی که درجه اول گذشته است و صحیح است هیچ اشکالی ندارد که آن (۶) نفر را مجدداً حاضر نموده با اکثریت انتخاب نمایند.

میرزا مرتضی قلیخان - بنده عرض میکنم اصل مطلب توضیح نشده که اصلاً انتخاب صحیح بوده و بعد هم که از بین (۶) نفر این دو نفر بحکم قرعه معین شدند در اینکه قبول عامه داشتند حرفی نیست دلیل این عرض بنده این است که در دفعه ثانی که تجدید انتخاب مجلات شد همان حاج شیخ اسدالله مجلاتی را انتخاب کردند و الان منتخب مرتبه ثانی است و لواء الدوله هم حاکم خونسار بوده و اینکه

اورا انتخاب کرده اند معلوم میشود که خیلی حسن سلوک ما آنها داشته است و در این انتخاب اشکالی نیست فقط يك كلمه است و آن این است که در درجه ثانی بقرعه معین شده اند این یکی اگر اصلاح شود و يك في الجملة مسامحه نکنیم دیگر اشکالی باقی نمیماند ولی يك اشکالی باقی ماند که بنده عرض میکنم در تمام انتخابات این اشکال قهر آید اما میشود مثلاً ملاحظه کنید خونساز زیر بار کمره و کمره زیر بار کلیایگان نمیروند و قتیکه قانون گفت (۶) نفر از سایر مجلات انتخاب شده در يك نقطه مثل کلیایگان جمع شوند و از بین خود منتخب درجه دوم را انتخاب نمایند معلوم است که کلیایگان شکایت میکنند که چرا باید و کلای مایکی خونسازی باشد یکی کلیایگان یکی مجلاتی و از خود مایکفر و ... نباشد از اینجهت عرض کنم که اگر زیاد در جزئیات دقیق شویم متهی میشود باید مجبور مطالبی که تا بحال در بین نیامده است و عقیده ام این است اگر ملاحظه این جزئیات بشود در رفع اشکالات میشود و این فرمایش شاهزاده اسدالله میرزا در واقع خودش يك اصلاحی است برای نظامنامه و نباید زیاد در جزئیات این مطالب دقیق شد .

حاجی آقا - بنده در مورد نماینده های مجلس می بینم (۷) (۸) ماه از تشکیل دولت حدید و (۴) (۵) ماه از افتتاح مجلس میکنند و می بینم که آن عده را که دولت و ملت ایران بآن محتاج هستند در اینجا موجود نیست با اینکه میدانم ایران محتاج ۱۲۰ نفر وکیل است و حالا بیش از ۶۵ نفر تقریباً حاضر نشده اند آقایان البته میدانند که اشکالات در ترتیب انتخاب بعمل میآید که هر قدر حکام و انجمن نظار مراقبت نمایند باز آن اشکالات پیدا میشود که انسانرا دچار محظورات مینماید در يك همچو مسئله که تمام اینها قبول عامه دارند و محبوب القلوب منتخبین خود هستند و ابتدا شکایتی نرسیده است و انتخاب درجه اولشان هم که صحیح است دیگر مذاکره این اندازه را بنده ترضیح وقت میدانم فقط يك چیزی اینجا هست که بواسطه آنکه محظوران در پیش داشته در انتخاب ثانی بقرعه معین کرده اند من گمان میکنم که اگر قبل از وقت تکرافی بمجلس میکردند که مادر انتخاب درجه ثانی دچار اشکالات شده ایم و نمیتوانیم برای انتخاب کنیم و از مجلس تکلیف میخواستند مجلس یقیناً تصویب میکرد که بقرعه معین نمایند و تکلیفشان این نبود که در يك همچو زمینه تمام خصوصیات قانونرا مراعات نمایند و گمان میکنم که با آن احتیاجی که ما داریم بحضور نمایندگان که حاضر شوند و تبادل افکار کنند و کمک نمایند دیگر اینقدر در جزئیات مذاکره کردن ترضیح وقت است .

حاجی شیخعلی - بنده عرض میکنم چون ما محتاج باین هستیم که (۵۰) نماینده در اینجا بیایند اگر بخواهیم در این مورد مراعات خصوصیات قانونرا در باره آنها نکنیم من بعد دچار محظورات و اشکالات سخت خواهیم شد حالا اگر انتخاب در درجه اول صحیحاً بعمل آمده است ممکن است این (۶) نفر ثانیاً بنشینند و از بین خود انتخاب نمایند آنوقت اگر رای دادند و اشکالاتی رود اد بقرعه معین مینمایند و این طور بعقیده بنده هیچ اشکال ندارد .

حاج سید ابراهیم - بنده اقرار میکنم از خارج شنیدم وزیر داخله تلگراف کرده است که

تجدید انتخاب درجه اول را بشمایند بنابر این خوب است قدری صبر کنیم شاید دو مرتبه آن اشکالات که در انتخاب اول بوده پیدا نشود .

وکیل التجار - بنده چون یکی از اعضاء شعبه بودم لازم است عرض کنم که فقط چیزی که ما را واداشت که این را بگوئیم این است که ما در شعبه مدافعه ای که باید در این باب بنمائیم کرده ایم و مخصوصاً سؤال کردیم که تفصیل اینکار چه بوده است و برای چه ابتدا بقرعه معین کرده اند و انتخاب نکرده اند یا نمی نویسند و بنده این را که میگویند اگر انتخاب درجه اول صحیح بوده است همان منتخبین درجه اول ثانیاً حاضر شوند و از بین خود انتخاب نمایند ابتدا قول ندارد بجهت اینکه عنوانی را که انجمن نظار کرده اند و انتخاب آن دونفر را باطل کرده اند عنوانی است که انتخاب درجه اول آنها هم نباید کرد چه مترازل میکند و آن این است که میگویند تطبیح و تعدیل در بین بوده است و قتیکه مسئله تطبیح و تعدیل پیش آمد دیگر گمان نمیکنم که آنها دو مرتبه بتوانند حاضر شوند و انتخاب ثانی نمایند و آنوقتیکه در شعبه مذاکره شد این تلگراف در بین نبود .

معزز الملک - این تلگراف دیر روز آمد .

وکیل التجار - پس از این تلگراف همچو مفهوم میشود که اینها منتظرند که انتخاب ناکت بشود اگر واقعا همینطور است پس این خیالی را که ما داشتیم از بین میرود برای اینکه بحکم وزارت داخله مشغول تجدید انتخاب درجه اول شده اند و این مرتبه دوم است که تجدید انتخاب درجه اول را کرده اند و اگر این انتخاب فعلی را که کرده اند مجلس تصویب میکند باید فوراً اطلاع داد که تجدید انتخاب ننمایند .

ذکاء الملک - بنده این تلگراف را درست نمی فهمم اینجا نوشته شده است : (چون انتخاب حاج شیخ اسدالله و اواء الدوله قانونی نبوده باینجهت از طرف ریاست دارالشورا و وزارت داخله حکم بتجدید انتخاب درجه اول شده است)

از این تلگراف همچو فهمیده میشود که از طرف وزارت داخله حکم بتجدید انتخاب درجه اول شده و مشغول انتخاب شده اند . (گفته شد تلگراف قرائت شود تلگراف را

آقای ذکاء الملک قرائت کردند)

ذکاء الملک - این مسئله رجوع شد بشعبه ششم در اینجا مذاکره شد و بمجلس رایورت داده و مذاکره از تجدید انتخاب در شعبه نشده حالا از طرف ریاست دارالشورا و وزارت داخله تلگرافی شده باشد و آنها مشغول تجدید انتخاب شده باشند نمی دانم .

وحید الملک - بعد از آنکه انتخاب درجه ثانی را انجمن نظار بواسطه تطبیعی که در انتخاب بوده باطل کردند و خواستند بقرعه معین نمایند يك تلگرافی کردند بمجلس که يك چنین ترتیبی شده و اینکار رجوع شد بکمیسیون اعتبارنامه ها و در کمیسیون خیلی مذاکره گردید آنوقت يك تلگرافی از وزارت داخله و مجلس میروند برای انجمن نظار که اینطوریکه گفتید قانونی نیست باید از روی قانون درجه اول انتخاب شود و آنها بنشینند و درجه ثانی را از میان خود

انتخاب نمایند ما این تلگراف را خواندیم و خیلی اسباب افسوس ما شد این بود که ناصر اشکر مشغول انتخاب شد وقتی که آنها مشغول بودند بتوزیع نمره رایورت این انتخاب آمد بمجلس مجلس رای داد که انتخاب اول صحیح است و انتخاب درجه ثانی باید تجدید شود و انتخاب درجه اول آنها در همان روز باروز بعد بعمل آمد تفصیل اینکار این است و ما در کمیسیون اعتبارنامه ها این را خیلی مذاکره کردیم و اصل آن تلگراف را هم اگر از دارالانشاء بخواهند حاضر است که مجلس توضیح خواسته است و آنها توضیح داده اند در اینکه انتخاب درجه اول صحیح است و مورد ایراد نیست هیچ شبهه نیست در يك مسئله هم که حضرت و الا فرمودند صحیح است جاییکه انتخاب دو درجه است همین انتخاب است والا همه جا انتخاب همان یکدرجه است یعنی انتخاب مستقیم است و مقصود از آن انتخاب هم این است که از طرف ملت انتخاب شده باشد حالا در صورتیکه دونفر از بین (۶) نفر معین شده باشد هر کدام در درجه اولی دارای (۵۰۰) یا (۶۰۰) رای باشند و شکایتهام درباره آنها نرسیده است خوب است همانطور که فرمودند یکطوری این مسئله ختم شود و بیش از این اسباب ترضیح وقت نشود

نایب رئیس - مذاکره در این باب قدر کافی بعمل آمد از این رایورت کمیسیون معلوم می شود که انتخاب درجه اول صحیح بوده است ولی در درجه ثانی قانون می نویسند که باید انتخاب شود و بقرعه معین کرده اند حالا بعضی از آقایان تقاضا کرده اند که رای محفی در این باب گرفته شود اول بنده می خواهم بدانم در این باب می توانیم رای بگیریم یا خیر در اینجا دوکار باید بشود یکی این است که حالا رای بگیریم بطوریکه از کمیسیون نوشته اند یا اینکه بموجب این تلگراف که از انجمن ولایتی رسیده است چون از وزارت داخله خبری نرسیده این تلگراف هم مجمل است خوب است این را بشبه رجوع نمائیم

معزز الملک - بعقیده بنده در این موضوع نمی شود رای گرفت بجهت اینکه رای در موقعی می شود گرفته که این مجلس را يك هیئت منصفه دانست ولی بعد از آنکه در باب انتخاب شکایاتی رسیده باشد یا بعضی نسبتها داده باشند و در این باب بعد از تحقیقات صحت و سقم اینها معلوم نشود مجلس نمی تواند رای بدهد و در اینجا دو خلاف قانون شده است یکی این است که این (۶) نفر باین خودشان دو نفر را بحکم قرعه معین کرده اند و یکی این است که دونفریکه سابقاً انتخاب شده اند بعد معلوم شد که حکم بطلان انتخاب آنها صادر شده است داخل در انتخاب ثانوی بودند که بقرعه معین شده و حال آنکه در اینصورت دیگر نمی شود که آنها داخل انتخاب شوند و علاوه بر اینکه حق انتخاب ندارند يك مجازاتی هم برای آنها معین می شود پس بنابر این انتخاب ثانوی که بحکم قرعه شده است چهار نفر حق انتخاب داشته اند در صورتیکه نظامنامه انتخابات برای این محل (۶) نفر معین نموده است و در صورتی که بخواهند انتخاب درجه دوم را تجدید نمایند باید دونفر دیگر بجای آن دونفر اول انتخاب نمایند بعد از آن انتخاب درجه دوم بعمل بیاید

نایب رئیس - حالا لازم میدانید رجوع شود بکمسیون یارای بگیریم .
حاج میرزا آقا - عقیده بنده این است که رأی نگیرید بجهت اینکه رأی را که میگیریم باید قانونی باشد **وزیرزاده** - بنده عرض میکنم که رأی گرفتن باید قانونی باشد و وجداناً بنده غلط میدانم که در این موضوع رأی گرفته شود .

اسدالله میرزا - بنده از اشتباهات اینمطلب که بر آقایان رو داده است تعجب میکنم و از سوء تفاهم دو خلاف قانون در این تلگراف می بینم که مجلس انتخاب را رد کرده است در صورتیکه همه تصدیق دارند که انتخاب درجه اول صحیح بوده است یکی دیگر اینکه مینویسد و مرتبه تجدید انتخاب شده است و اینکه بگویند نمیشود رأی گرفت چطور نمیشود رأی گرفت در صورتیکه تمام جاها بمجلس حق داده شده در ترتیب انتخاب اگر در بعضی از جزئیات که میشود از آن صرفنظر کنند بنده برای توضیح عرض خودم يك مثال میآورم در انتخاب ایالات قانون مامعین میکند که یک نفر از نماینده بتصویب وزارت داخله معین شود ممکن است که عده های مختلف اشخاص مختلف را انتخاب نمایند و آنوقت بهلاحظه اینکه همچشمی دارند اسباب زحمت میشود فرجه میکشند اینجا هم یکی از آنها که تولید اشکالات نموده و بحکم فرجه معین شده است و بعقیده بنده اگر بخواهیم انتخاب ایندو نفر را که هر کدام تقریباً (۶۰۰) رأی در باره آنها داده شده است رد کنیم حق (۶۰۰) نفر از افراد ملت راضیای کرده ایم .

نایب رئیس - آقای فاتح الملک پیشنهادی کرده اند خواننده شود بقراردیل قرائت شد .
 بنده تقاضا میکنم که در این مجلس رأی گرفته نشود تا تحقیق این تلگراف بشود در مجلس دیگر رأی گرفته شود .
نایب رئیس - هر کس این پیشنهاد را تصویب میکند قیام نماید (رد شد) .

نایب رئیس - رأی میگیریم در اینکه مجلس مذاکرات را کافی می داند یا خیر هر کس تصویب می کند که مذاکرات کافی است قیام نماید (تصویب شد) .

نایب رئیس - چون عده کافی نیست رأی در این موضوع می ماند بجلسه آتی که روز پنجشنبه خواهد بود دستور آن از اینقرار است: بودجه اداره امنیتیه - بودجه اداره نظامیه - بودجه ایالات و ولایات و روز سه شنبه عصری بمناسبت اینکه عید است لازم است خدمت آقای نایب السلطنه برسیم .

تقی زاده - خوب است اخذ رأی هم جزء دستور منظور شود .
نایب رئیس - منظور می شود .

حاجی فاتح الملک - سه شنبه ساعتش را هم معین فرمائید که چه وقت باید حاضر شد .

نایب رئیس - بعد از اینکه ساعت روز سه شنبه معین شد با آقایان نمایندگان اطلاع داده می شود .

ارباب کیخسرو - روز پنجشنبه لابد در اطاق جدید مجلس می شود خوب است آقایان پنج ساعت بفروب حاضر شوند که يك ساعت معض مرتب نمودن ترتیبات وساعت چهار مجلس منعقد شود . مجلس يك ساعت از شب گذشته ختم شد .

جلسه ۷۰

صورت مذاکرات روز پنجشنبه دو از هم شهر ربیع الاول ۱۳۲۸

مجلس دو ساعت قبل از فروب در اطاق بزرگ در تحت ریاست آقای مستشارالدوله منعقد گردید
رئیس - قبل از اینکه شروع بکار کنیم لازم است خدای راتشکر گوئیم که پس از زحمات و صدمات سه ساله اکنون موفق شدیم که در این اطاق برای خدمت ملت حاضر شویم معلوم بعضی از آقایان هست که در دوره گذشته با همه سعی هائی که کردیم موفق نشدیم که در این اطاق بخدمت ملت مشغول شویم سهل است نتوانستیم نواقص او را هم تهیه نمائیم بلکه استبداد اساس و بنیان این اطاق را بکلنی مختل و بریشان کرد و حالا که بحمدالله بالین والسعاده موفق بنشستن در این اطاق شدیم لازم است از مراقبت های اداره مباشرت تشکر کنیم که چنانچه در ترتیب و تنظیم موجبات تمام لوازم وامورات مراقبت دارند و داشتند در تنظیم این اطاق هم بذل همت نموده همه قسم زحمت متحمل شده اند جهودانی و سعی کافی بعمل آوردند در این موقع برای اینکه حق بن له الحق قرار گیرد باید از خدمات آقای شیخ حسن خان که سعی ها و مراقبت های فوق العاده در تعمیر کلیه همارات بهارستان و مخصوصاً این اطاق بعمل آوردند ادعای تشکر نمائیم علاوه بر تشکرات قولی که امروز بدرگاه خداوند باید تقدیم بنداریم البته آقایان نمایندگان محترم خود را حاضر کرده اند برای تشکرات فعلی و از اینرو اجازه خواهند داد که امر روز وعده بدهیم خدماتی را که ادایش بر ذمه ماست و متناسب خواهد بود با علو مقام و همچنین مساهی و خدمات فوق العاده مقابل مشکلاتی که امروزه در پیش داریم تا بحون الله راه سعادت را پیاده نموده بمقصد اصلی نائل شویم .

ادیب التجار - بر حسب فرجه که الان کشیده اند منزل و صندلی های نشیمن حضرات و کلاهی محترم معین شد که هر کس روی صندلی معینی بنشیند نمیدانم چه شد فراموش فرمودند بعضی جا های خود را عوض کرده اند جهت این را نمیدانم و می خواهم بدانم .

رئیس - این ترتیب را بعد میدهیم .
 (در این وقت خلاصه مذاکرات جلسه گذشته را آقای معاضد الملک قرائت نمودند)

رئیس - در صورت مجلس ملاحظه بنظر آقایان هست ؟ (اظهاری نشده) (امضا فرمودند)
 (آقای ممز الملک صورت تیریکاتی که از بعضی نقاط رسیده بود به تفصیل ذیل قرائت نمودند)

ظل السلطان از رئیس ممتاز السلطنه از یاریس سردار همایون از تفلیس . صفا الملک از وینه . معذل السلطنه از بوخارست . مغیر السلطنه از تبریز ایضاً میرزا اسحق خان رئیس عدلیه و سایر اعضاء عدلیه از تبریز . مجد الملک از ساری . سروش الملک از بوشهر . انجمن ناصری کرمان . از زردشتیان یزد . هریظه کتبی از ارباب جهشید .

معزز الملک - تلگرافی از تبریز از انجمن ایالتی آذربایجان در خصوص حرکت سالار ملی و سردار ملی از آذربایجان بطرف طهران رسیده است و این

تلگرافی است که از انجمن ولایتی اصفهان رسیده قرائت می شود .

(تلگراف مذکور قرائت کردند)

راجع بمنع استقراض خارجی و اظهار مساعدت در تأدیه تعملات دولت از هر قبیل برای رفع احتیاجات (اینست تلگراف دیگر در همین موضوع از انجمن ولایتی بوشهر و مدرسه ملیه و ایالتی کرمان شروع بقرائت بودجه امنیتیه گردید پس از قرائت (وحید الملک در جلسه ایق قرار شد اول کار رأی در برهه نمایندگان خوانسار و گلپایان باشد چه شده است که امروز مقدم داشته نشد .

رئیس - در آن باب روز شنبه رأی خواهیم گرفت . حالا شروع می کنیم بمذاکره در کلیات این بودجه .

حاجی مصدق الممالک - بنده مکلف هستم در باب سوار امنیتیه نظریات و دقایق خود را بمرض نمایندگان محترم برسانم اولاً عرض میکنم مطلب در اصل موضوع است که سوار فراسوران سابق را تبدیل بسوار امنیتیه نمایند که مبلغ و مقدار کلی بر میزان حقوقیکه سابق بقراسوران ها داده میشد افزوده شود عرض می کنیم در صورتیکه این مسئله بتصویب مجلس مقدس برسد باید معلوم نمود که تقسیم این سوار در نقاط از چه قرار شده زیرا که مسلماً در بعضی نقاط فرسخی لازم است چهار پنج سوار بگذارند ولی در بعضی نقاط فرسخی يك سوار هم کفایت می کند و میتواند منظم نماید اما در باب حقوق این سوارها در این لایحه برای تمام از يك قرار و میزان معین شده و حال آنکه اسکان داشت بطور صرفه جوئی هر ولایتی را بمناسبت حال آنجا حقوق سوار برقرار شود از تمام اینها گذشته نمی دانم برای چه بوده است که وزارت داخله کلیه میزان حقون این سوار را در چهار ماهه بطور ثلث مآخذ گرفته اند در حالتیکه معناً خیلی از ولایات هنوز تغییر سواره اسوران نشده است و همان ترتیب سابق برقرار بوده و هست البته باید هر جا این سوار جدید را گذارده معلوم نمایند که حقوق آنها چهار ماهه یا کمتر است .

قوام السلطنه - در این اعتراضات جناب حاجی مصدق الممالک عرض میکنم البته تمام نمایندگان محترم اطلاع دارند که ترتیب فراسوران سابق چه قدر مفشوش بود و بکلنی بیفائده بلکه مضربود زیرا بجای آنکه امنیت برقرار کنند و جلو گیری از قطاع الطریق نمایند خودشان اسباب ناامنی فراهم آورده همه قسم دزدی و سرقت مینمودند عابرین و قوافل همیشه در اذیت بودند آن بود که وزارت داخله مجبور شد بيك ترتیب صحیحی امنیت در طرق و شوارع برقرار نماید لهذا در صدد تشکیک سوار امنیتیه برآمده و این سوارها را در بعضی نقاط برقرار نمود اما در باب اینکه فرمودند هر نقطه باید بفراخور حالش سوار گذارده شود بيك جا را فرسخی يك نفر هم میتواند امن کند و يك جای دیگر فرسخی چهار نفر لازم دارد این صحیح است و این ملاحظه شده است در اینباب مدت زمانی جمعی از اشخاص مطلع با بصیرت نشستند و برای هر ایالت و ولایت بقدر لزوم سوار معین کرده اند آنجا که امنیت بیشتر بوده فرسخی يك سوار و جای دیگر که محل تاخت و تاز

اشاره کرده تا فرقی سه سوار هم منظور شده است ولی از بابت حقوق این سوارها بنده تصدیق ندارم که ممکن باشد باختلاف امکانه مختلف قرار دهیم و گمان من این است که هر چه در کلبه معین شد باید برای تمام همانطور مقرر داشت و نمیتوان کم و زیاد کرد و اینکه می فرمایند این سوارها در تمام نقاط چهارماه نبوده اند این معلوم است که وزارت مالیه در وقت ادای حقوق این ملاحظه را خواهد کرد هر جا چهار ماه مشغول خدمت بوده اند حقوق چهار ماهه بآنها عاید می دارد و هر جا کمتر بوده بقدر مدت خدمتشان حقوق می دهد و آنجا که نبوده البته نخواهد داد.

(در این موضوع یکی دو نفر از وکلای محترم شرحی بیان کردند یکی از آنها حاجی وکیل الرعایا فصلی اظهار داشتند مبنی بر اینکه ما نباید فقط مذاکره کنیم در اینکه این مقدار سواری را که وزارت داخله برای امنیه معین کرده اند زیاد است یا کم است در صورت تعدیل همه و یا کافی دانستن همین عده ما مذاکره در حقوقشان کنیم که چقدر باید در سال پانزده امنیه داده شود در این صورت خوب است رأی بگیریم)

رئیس - حالا رأی می گیریم هر کدام از آقایان که مباحثه در کلبه را کافی دانسته تصویب می کنند که بمباحثه در مواد داخل شویم قیام نماید (اکثر از وکلای قیام نمودند) (ماده اول راجع ب اداره مرکزی قرائت گردید) که در هر حال با اداره مرکزی امنیه ۸۷۴۴ تومان داده شود پیشنهاد وزیر با تصویب کمیسیون اختلاف داشت

رئیس - رأی میگیریم در ماده اول بتصویب کمیسیون هر کس رأی کمیسیون را تصویب می کند ورقه سفید بیندازد [در این موقع شروع با خند رأی شد پس از استعراج آراء]

آقای معاضد الملک - عده حضار شصت و چهار ورقه سفید علامت قبول ۵۳ ورقه آبی علامت رد یک امتناع ۱۰

رد کننده آقای شیعلی
تصویب کنندگان

آقای وزیرزاده . آقای حاجی میرزا آقا .
آقای مستشارالدوله . آقای وکیلالتجار . آقای حاجی محمد کریمخان . آقای ارباب کیخسرو .
معین الرعایا . اسدالله میرزا . دکتر اسمعیل خان هشتروندی . آقای شیخ محمد . ممتازالدوله . ادیبالتجار معتمدالتجار . میرزا ابراهیم خان . دکتر علی خان . حاجی فاتح الملک . معاضدالملک . معززالملک آدینه محمدخان . قوامالاسلام . منتصرالسلطان .
دکتر امیرخان . نویری . صدیق حضرت . ابوالقاسم میرزا آقای صدرالعلماء . آقای لسان الحکماء . آقای مرتضی قلیخان . آقای سید جلیل . آقای میرزا داود خان . آقای تقی زاده . آقای حاجی میرزا رضا خان آقای شیبانی . آقای حکیم الملک . آقای میرزا محمد . آقای تربیت . آقای وکیل الرعایا . آقای میرزا احمد قزوینی . آقای افتخار الواعظین . آقای سلیمان میرزا آقای متین السلطنه . آقای مؤمن الملک . آقای فهیم الملک . آقای سید حسین گزازی . آقای حسینی

خان . آقای حاجی آقای شیرازی . آقای حاجی شیخ علی خراسانی . آقای وحیدالملک . آقای میرزا اسدالله خان . آقای شیخ ابراهیم . آقای حاجی سید ابراهیم مدرس .

رئیس - ماده اول تصویب گردید (در این وقت ماده دوم از بودجه امنیه قرائت گردید) راجع بایالات وولایات و رؤسای ایالات وولایات در اداره امنیه (شروع بمذاکرات در ماده دوم گردید چون بالمآل مذاکره اساسی گردید لهذا نوشته میشود)

تقی زاده - اینکه در این ماده رؤسای ایالات وولایات نوشته اند آیا در کدام ایالات و ولایات معین کرده اند در تمام ایالات وولایات معین شده است یا در بعضی از جناب معاون وزارت داخله توضیح میخواهم .

معاون وزارت داخله - بلی در بعضی نقاط عجاتاً معین شده است البته بعد برای همه جا معین می شود .

تقی زاده - در اینصورت بطور بودجه نباید بمجلس بیاید و این باید بطور صورت حساب بمجلس بیاید من نمیدانم این چطور بودجه است و حال آنکه چندروز از اول حمل میگردد .

معاون وزارت داخله - هر چه باشد بحال وزارت داخله فرق نمیکند وزارت مالیه از ما صورت خواست ما هم نوشتیم بوزارت مالیه دادیم او فرستاده است بمجلس حالامتنی است در مجلس مانده و عجاتاً هم فرق نمیکند .

اسدالله خان - میخواستم عرض کنم در هیچیک از ممالک عالم اینطور بودجه بمجلس نمی آید و اینطور حساب را هیچوقت بودجه نمیکویند اینصورت حساب است زیرا بودجه از اول حمل است تا اول حمل دیگر نه مخارج چهار ماه گذشته مجلس نمی تواند این را بمنوان بودجه تصویب کند و عقیده من این است که خوب است که این برگردد بکمیسیون یعنی خبر کمیسیون تقاضا نماید که رجوع شود بکمیسیون ملاحظاتی که در اینجا گفته می شود آن وقت بطور صورت حساب بمجلس بیاید .

معاون وزارت داخله - عرض کردم برای بنده فرق نمیکند چه صورت حساب باشد چه بودجه یک مبلغی لازم است که مجلس تصویب کند برای اداره امنیه حالا هر طور که باید تصویب نمایند .

وکیل الرعایا - بنده می خواستم عرض کنم باین ترتیب که آقایان می فرمایند این اداره هامتها باید معوق باشد این را نمی فهمم که می گویند چون خرج شده مانمی توانیم حالا تصویب کنیم بنده عرض می کنم در صورتیکه سال اول بمذاق انقلاب مملکت است و وزارت داخله مجبور بوده است که طرق و شوارع را امنیت بدهد و هنوز مجلس هم تشکیل نشده بوده وزارتخانه شروع باین کار کرده است و البته باید بمخارجی را هم که پیش کرده ام روزی پیشنهاد مجلس کنند و مجلس تصویب نماید و بملاوه آخر بسیاری از لوازمات است که همیشه باید پیش تهیه شود که تا آنها فراهم نشود وزارتخانه نمی تواند يك عده را سر کار بیاورد مثلا برای سوار امنیه لباس لازم است تا لباس تهیه نشود چطور وزارت داخله سوار فراسوران تهیه کند و چنین زین و برک

برای اسب لازم است تا بتواند سوار سوار شود اگر اسب زین و برک نداشته باشد چگونه سوار بر کرده اسب بنشیند من نمی دانم چطور می خواهیم این کار را بگذاریم عقیده بنده این است و تکلیف می کنم یعنی تقاضا میکنم که رأی گرفته شود و ما می توانیم اگر این بودجه صحیح نوشته شده از برای فرد فرد رأی بدهیم که فلان قدر بهر يك نفر رئیس بدهند فلان قدر بیک سوار فراسوران آن وقت از روی اومقیاس می گیرد وزارت داخله و مکرر در آخر عرضم تقاضای کنم که شروع برای در مواد شود آخر ما اینقدر ها بیک وزیر اطمینان داریم که ملاحظه صرفه جویی و خیرخواهی مملکت را نمایند

وحیدالملک - بنده عرض می کنم بارها گفته می شود که وقتی در بودجه مذاکره می شود لفظ اطمینان بوزراء را بمیان نیاورند زیرا البته معلوم است ما از وزرای خودمان کمال اطمینان را داریم ولی از وظیفه مجلس است که کاملاً دقت نظر در بودجه های مملکت نماید ولی باز اینجالیفظ اطمینان گفته می شود و دیگر آنکه عرض می کنم باید دانست آنچه را که آقای وکیل الرعایا گفتند خلاف است ما باید از لفظ بودجه چیزی را بفهمیم که راجع بمخارج امنیه است و این اصلاً داخل لفظ بودجه نیست که لباس فلان سوارها چقدر است یا زین و برک برای اسبهاشان لازم دارند و بنده عرض می کنم که این باید بر گردد بوزارت داخله و يك صورت مخارج درست کنند آن وقت با اینجای فرستند تا ما بدانیم برای چه می خواهیم رأی بدهیم

آقای دکتر علیخان - ما رأی دادیم در اینکه داخل مذاکرات کلبه بشویم شروع به مذاکرات در مواد نمایم حالا نمی توانیم دو مرتبه برخلاف رأی خودمان داخل مذاکرات کلبه نشویم

تقی زاده - صحبت بنده در بر گشتن به کمیسیون نیست تا بتوانم بگویم عرض می کنم از روزیکه بودجه ها آمد بمجلس ما اینطور فرار دادیم که بگوئیم بسم الله الرحمن الرحیم اداره مرکزی فلان قدر يك روز باید ملاحظه اصل مشروطیت و روح قانون اساسی نمایم و در صد هشتاد نظر بماینداد و مصارف داشته باشیم و تا بحال هنوز يك قدم در این راه نرفته ایم و نگفته ایم وزیر مالیه باید صورت عایدات و مصارف کلبه بنویسد و بمجلس تقدیم دارد حالا در گذشته حرف نداریم لکن این طور که من می بینم ما امسال که سهل است تا چهار سال دیگر هم موفق بشروع ابتدائی نخواهیم شد و حال می خواهم در این مسئله این گفتگوها را نباید بکنیم چهارماه است نباید باشد یا مخارج شده است یا نشده است بلکه برای بهداز این ما باید بهیئت وزرای مملکت بگوئیم هر خرجی قبل از آنکه شروع بخرج شود باید به مجلس بیاید و مجلس تصویب کند و تا مجلس تصویب نکرده است نمی تواند هیچگونه مخارج نماید و در موضوع بودجه مسئله اطمینان را نباید در کار آورد بالاخره بنده می گویم حالا که داخل سال نوشتیم در اینها بیک ترتیب صحیحی که باید بسرعت رأی بدهیم و عجله نمایم که آن بودجه کلبه که عرض کردم به مجلس بیاید در اینکه آن آقا فرمودند که نمی توانیم داخل مذاکره شویم عرض می کنم در مواد اینها خیلی ممکن است داخل مذاکره شویم و راجع به مطالب اساسی شود البته اگر این

مسئله حل شود آن وقت خیلی زودتر می توانیم در مواد رأی بدهیم و این هیچ خلاف نظامنامه نیست .

فهییم الملك - بعد از افتتاح مجلس البته نظر آقایان هست که از وزارتخانه ها تقاضا شده که هر کدام بودجه چهارماه تا آخر سال خودشان را بیاورند به مجلس و آنها هم می دانستند طول می کشد و بعضی وزارتخانه ها هم هنوز ترتیب اساسی آنها تکمیل نشده بود مشغول ب تکمیل بودند ولی از آنروز که مجلس بودجه چهارماه از آنها خواسته بود این بودجه هارا نوشتند و فرستاده اند به مجلس حالا باید دید تکلیف آنها چیست و تکلیف مجلس چیست این معلوم است که البته باید بهر طور هست این بودجه ها در مجلس بگذرد و تصویب مجلس برسد تا آنها تکلیف خودشانرا بدانند و مجلس هم بوظیفه خودش عمل کرده باشد و بیشتر این اسباب از این جهت تولید شده است که اینها مدتی بواسطه تنگی وقت در مجلس مانده است و از آنطرف وزارتخانه ها هم باطمینان بودجه که به مجلس فرستاده اند و مطابق همان امورات وزارت خانه خود را اداره کرده اند مثلا بدیهی است وزارت داخله روزهی که اینرا پیشنهاد به مجلس کرد اطمینانش این بود که تا آخر سال خواهد گذشت و تکلیفش معلوم میشود حالا میخواهم عرض کنم که با این ترتیب تکلیف مجلس چیست آیا باید موافق آنچه که آنها صورت داده اند تصویب نماید یا آنکه ممکن است حک و اصلاح نماید بدیهی است آنچه را که آنها خرج کرده اند همان را بآنها باید بدهند و تصور میکنم اگر این مسئله معلوم شود هم این بودجه و هم سایر بودجه ها خیلی زود از مجلس بگذرد .

وکیل التجار - بنده گمان میکنم اینطور که مخبر محترم فرمودند بدتر شش ماه وقت ما را باز صرف آن کند که ملاحظات در آن بودجه ها بکنند بنده عرض میکنم يك قسم مخارجی است که وزارت خانه ها کرده اند و قطعی است که کرده اند البته معلوم است آنها را باید پرداخت ولی يك قسم دیگر است که نداده اند آنها را و عده کرده اند در آنها نمیتوانیم رأی بدهیم و گمان میکنم این خیلی واضح است که در این قسمت اخیر ما باید ملاحظات زیاد بکنیم بلکه میگویم تاجم و خرج مملکت را صحیحاً ندانیم یعنی صورت جمع و خرج نباید بمجلس ما نمیتوانیم در آنها رأی بدهیم زیرا نمیدانیم داریم که رأی بدهیم بدهند یا نداریم و خوب است وزرای محترم بودجه دخل و خرج و بودجه های سال آتی هر چه زودتر بفرستند بمجلس تا در آنها غوررسی نماییم .

رئیس - برای اینکه مجری مذاکرات معلوم شود لازم است عرض کنیم در اینجا دو نظر است یکی آنکه مطابق میزانی که کمیسیون رأی داده و تصویب کرده مجلس رأی بدهد و شروع بمذاکرات نماید یکی آنکه آنچه خرج شده است صورت بدهند و برای آن رأی داده شود و این را ممکن است بعد از تصویب این بودجه وزارت داخله صورت بدهند که مجلس بداند چقدر از این باید تصویب شود .

افتخار الواعظین - بنده عرض می کنم

سه بودجه آمد بمجلس یکی بودجه وزارت جنگ یکی بودجه وزارت داخله یکی بودجه وزارت عدلیه و تمام آنها تصویب شد و البته میدانید که حال آنها هم حال همین بودجه امنیه بود یعنی آنها هم بودجه هذلسنه بنوده همین طور که در آنها رأی دادیم خوبست در این هم رأی داده شود و رد نشود و بنده تقاضا می کنم که مطابق تصویب کمیسیون رأی گرفته شود تا وزراء در مقام تهیه بودجه آنها برآیند و هر چه زودتر تقدیم نمایند

آقای دکتر علی خان - اظهار بنده هنوز بی جواب مانده است آیا ما حق داریم که در کلیات مذاکره نمایم یا خیر ؟

رئیس - از این مذاکرات معلوم نشده است که حق نداریم می توانیم مذاکره کنیم و هنوز گفته نشده است که حق رأی نداریم و رأی نمی گیریم .

حاجی شیخ علی خراسانی - در اینجا نوشته شده است ایالات و ولایات آیا فرض اینست که همه جا هست یا خیر ؟

فهییم الملك - جواب ایشان مفصل داده شده است گفته شد که این چهار ماه پیش داده شده و آنوقت وزارت داخله مشغول تکمیل تأسیس بود نمی توانیم بگوئیم هیچ جا نداریم یا بگوئیم همه جا داریم

آقا معزز الملك - بمقیده بنده تمام این مذاکرات خارج از موضوع است نظامنامه داخلی ما میگوید که قبل از شروع بموادیک مرتبه رویهم رفته در کلیه بودجه مذاکره می شود آنوقت روع بمواد می شود و این مذاکرات بایستی آنوقت بشود که مباحثه در کلیه بودجه بود در اینصورت وقتی که مجلس رأی داد مذاکرات در کلیه کافی است و شروع بمواد می کنیم دیگر نباید داخل کلیات شویم و اما در این باب عرض می کنم که معلوم است بودجه سال گذشته نباید در سال نو بمجلس بیاید و تصویب شود زیرا در هیچ يك از ممالک عالم اینطور رسم نیست بلکه بودجه هر سال باید قبل از وقت یعنی برای قبل از حمل بیاید بمجلس می خواهم عرض کنم که این بودجه هم بعد از وقت نیامده و چون چهار ماهه است تقریباً چهارماه قبل از سال هم بمجلس آمده است منتهی کثرت مشاغل ما را فرصت نداده است مانع بوده است که باو رسیدگی نمایم حالا باید هر چه خرج شده است تصویب کرده

پس از جزئی شور در جزئیات

رئیس - بالاخره باید این مسئله بجائی منتهی شود و عجاله مذاکره در اینباب کافی است ماده يك دفعه دیگر قرائت می شود .

(در این وقت ماده دوم را آقای معزز الملك قرائت کردند)

رئیس - لازم است این مسئله را به آقایان یادآوری کنم که وقتی گفته می شود مباحثه در کلیات است چرا اظهارات خودشانرا نمی کنند آنوقت که داخل جزئیات می شویم در مطالب کلیه صحبت می کنند حالا رأی می گیریم مطابق پیشنهاد کمیسیون در ماده دوم هر کس تصویب میکند ورقه سفید بپندارد [پس از اخذ رأی]

معاذ الملك - عده حضار پنجاه و هفت ورقه سفید علامت قبول ۲۲ ورقه آبی علامت رد ده امتناع بیست و پنج .

رئیس - این ماده تکلیفش معوق ماند و این باید بر گردد بکمیسیون زیرا که در مواد دیگر هم رأی بگیریم همینطور خواهد بود .

[پس از استخراج آراء رد کنندگان از قرار ذیل بودند]

ورقه آبی - افتخار الواعظین - حاجی مصدق - الممالک - حاجی محمد کریم خان - ارباب کیخسرو - حاجی شیخ علی خراسانی - آقای سلیمان میرزا - آقا میرزا احمد - آقا میرزا محمد نجات - آقای اسدالله خان - آقای مؤمن الملك .

تصویب کنندگان ورقه سفید :
آقایان : دکتر اسمعیل خان . نویری . ابوالقاسم میرزا . لسان الحکماء . شیانی . معتمد التجار . مستشار الدوله . ذکا الملك . مصدق الممالک . متصرف السلطان . میرزا ابراهیم خان . حاجی میرزا رضا خان . حسنعلی خان . متین السلطنه . قوام الاسلام . دکتر علی خان . دکتر امیرخان . آدینه محمدخان . فهییم الملك . حاجی سید ابراهیم . صدیق حضرت . صدرالعلماء .

فهییم الملك - اینکه می فرمائید باید برگردد بکمیسیون کمیسیون چه بکند .

رئیس - توضیحات بخواهد بعد بمجلس راپورت بدهند .

فهییم الملك - کمیسیون توضیحی ندارد بخواهد اگر مخارج است که چه شده آن با دیوان محاسبات است کمیسیون چه کند .

رئیس - دستور جلسه آتی بودجه نظمی و بودجه مجلس شورای ملی است .
(مجلس مقارن غروب ختم گردید)

جلسه ۷۱۴

صورت مجلس روز یکشنبه ۱۵ شهر ربیع الاول ۱۳۲۸

مجلس دو ساعت و نیم قبل از غروب آفتاب در تحت ریاست آقای مستشار الدوله تشکیل شد صورت مجلس روز یکشنبه را معاذ الملك قرائت کرد .

تنگرانی از طرف صدرانجن ایرانیان یاد کوبه ساعد الوزاره در خصوص استقراض و حاضر بودن دادن اعانه و از رشت بتوسط حاج میرزا خلیل رئیس بلدیهرشت بمجلس در خصوص دادن تومانی دوهزار اضافه بر مالیات برای مصارف مجلی و نیز تلگراف دیگر از انجمن ولایتی گیلان بتوسط نمایندگان آنجا بمجلس در خصوص استقراض و از انجمن قزوین و از کردستان درینباب قرائت شد اسامی تلگرافاتی که در تبریک عید بدارالشورا رسیده بود معزز الملك قرائت کرد .

رئیس - جز دستور مذاکرات امروز بودجه نظمی است و چون کمیسیون بودجه سایر ایالات و ولایات را بملاحظاتی که کرده اند مجزا کرده اند حال بودجه ایالات و ولایات خوانده می شود بهدمیرسیم بودجه نظمی ولایات و ایالات [راپورت کمیسیون بودجه راجع بودجه ایالات و ولایات قرائت شد]

رئیس - در کلیات باید یکدفعه مذاکره شود آقایانیکه در کلبه این بودجه صحبت دارند بفرمایند

حاج شیخزلی - از قرار معلوم بودجه هائیکه از وزارتخانه‌ها پیشنهاد میشود بجهت چهار ماه گذشته است و آن چهار ماه گذشته چنانکه در روز گفته شد صورت حساب است و بودجه آنست که در آن مخارج آتیه پیش بینی شده باشد و برای اینکه وقت مابعد نرود خوب است یا قرار بگذاریم که همین بودجه سال جاری باشد یا اینکه این صورتهای بگذاریم بودجه که برای سال آتیه بمجلس خواهد آمد و تصویب خواهد شد آنوقت اینصورترا بدیوان محاسبات بدهند.

وکیل التجار - اساساً عرض میکنم کلیه باید این مسئله تفکیک شود که تکلیف این بودجه هائیکه اینجا میآید بدانیم مثلاً در اینجا نوشته نظمی و ولایات بنده شخصاً میدانم که مخارج نظمی و ولایات بودجه عمومی و دولتی باشد یا آنکه جزء بودجه خود آن ولایات است که مخارج او با بلدیة آن محل است بمقیده بنده نمیشود از مداخل عمومی صرف بلدیة یا نظمی بلک شهر خصوصی بشود چرا که نظمی هر ولایتی یک ترتیب علیحده دارد و مخارج آن بمهده اهالی است و بنده اولاً عرض میکنم که اینها باید مجزا شود دیگر آنکه چنانکه گفته شد اینها صورت جمع و خرج گذشته است و آنچه گذشته است اگر ما بخواهیم از آن صحبت کنیم گمان میکنم وقت ما را خیلی ضایع میکند و این را چنانکه گفته شد باید بگذاریم برای صورت حساب و بنده عقیده ندارم که بودجه قطعه بقلمه بمجلس بیاید باید این بودجه‌ها تماماً یکسره بتوسط وزارت مالیه بمجلس بیاید و ما افلا بدانیم خرج ما چیست و دخل ما چیست و بدانیم که کسر داریم یا زیاد داریم و دیگر اینکه باسم حکومت هرجائی را معین کردن صحیح نیست مملکت تجزیه شده است بچند ایالت و ولایات و ولایات هم میتوانیم بگوئیم درجه اول و دوم دارد همین طور ایالات هم اول و دوم دارد و ولایات درجه اول حاکم چقدر معاون چقدر ولایت درجه دوم حاکم چه میزان معاون چه میزان همینطور اداره کابینه و باشماچی و غیره آنوقت بچند روزی وقت خودمان را صرف کنیم و برای ایالات و ولایات بودجه را باید یک قلم بمجلس بفرستند که ما بدانیم چقدر تفاوت خرج و دخل داریم یعنی اگر کسر داریم میتوانیم بگوئیم که دست و بال ما تنگ است باید یک مقداری حکومتها یا فرمانفرماها اگر ممکن است فدا کاری بکنند و کمتر حقوق بگیرند و اگر کسر نداریم دست و بال مان باز است ممکن است یا یک قدری ملاحظه آنها را بنماییم و حقوق کافی بآنها بدهیم و همین دلائل که عرض کردم عقیده شخصی بنده این است که بودجه یک قلم باید بمجلس بیاید که دیگر آنقدر دچار زحمات و داخل مذاکرات جزئیات نشویم.

حاج سید ابراهیم - از اینکه بودجه نظمی و غیره را در این بودجه ایالات نوشته اند معلوم میشود که این برای سال آتیه است و اینکه اینجا نوشته اند و ما چهار ماه معلوم میشود در این صورت حساب است و دیگر اینکه می بینیم بعضی ولایات که جزء ایالات است در اینجا بعضی را جدا کرده است مثل اینکه سبزوار را از مشهد مجزا کرده اند و بعضی جاها را جدا نکرده اند در صورتیکه در بعضی جاها هنوز نظمی تأسیس نشده است اگر نباید از

ولایات جزء اسم برده شود چرا اینجا به علاوه ولایات کل از بعضی ولایات جزء هم اسم برده اند و اگر باید تفصیل داده شود چرا از تمام ولایات جزء اسم برده نشده است مثلاً فارس چند ولایت نمره دوم دارد از قبیل نیریز و لارستان و بجهان این مطلب را خوب است توضیح بدهند که بدانیم.

فهییم الملک - بنده می بینم که در اینجا سه مسئله پیش آمده است و بمقیده بنده اگر اینطور بخواهیم داخل مذاکره جزئیات شویم گمان میکنم که تمام وقت ایندوره تقنینیه صرف شود و نتیجه حاصل نشود کلیه بودجه مملکت باید یک اساس و یک میزان معینی داشته باشد و بطوریکه معلوم است باید یکسال یا دو سال قبل معلوم شود و از روی آن یک بودجه تعیین میکنند در چهار ماه قبل قرار شد وزراء بودجه های موقتی را بمجلس بفرستند حالا که آمده است گفته میشود که این بودجه هائی که آمده است قطعاً خرج شده است یا خیر مقصود از تصویب شدن بودجه در مجلس نه این است که دولت کالا باید تمام آنها را اخراج کند بلکه مقصود این است که تصویب شده است دولت میتواند خرج کند ولی باید دیوان محاسبات موادی را که در مجلس تصویب شده است حوالجات آنها را ببیند و رسیدگی نماید آنوقت ببینند مخارجی که شده است مطابق آن تصویب است یا اینکه مطابق آن نیست اگر هست که تصویب میکنند اگر نیست و بمصرفی که مجلس تصویب کرده است نرسیده قبول نمی کند پس باید گفت که باید بما حساب بدهند بجهت اینکه این از وظیفه دیوان محاسبات است و از تکلیف مجلس خارج است و این بودجه‌ها که آنجا آمده است یک بودجه های معمولی است که معین شده است و وزراء معطل بوده اند که این در مجلس بگذرد و آنچه را که مجلس تصویب نماید اساس بودجه آتیه قرار بدهند باین جهت این را فرستاده اند بملاوه هم خواستند که آنچه را خرج کرده اند بتصویب مجلس باشد و ما هم برای اینکه برای آتیه یک میزانی در دست داشته باشند رأی دادیم حالا اینها هم از آنها است و معین است که تمام اینها را بخرج نرسانیده اند فرضا اگر یک مقررری برای یک حاکم معین شده است بعد یکماه که آن حاکم رفت او را خواستند یک ماه نایب الحکومه بوده بعد حاکم که رفت حال رسیدن باین حساب که آیا در این مدت چه قسم بوده است این با دیوان محاسبات است که رسیدگی نماید و بوزارت مالیه بگوید که این حاکم در فلان مدت باید فلان مقدار حقوق را ببرد ما نباید داخل این مذاکرات شویم فقط مجلس باید یک میزانی را معین نمایند که آن مقیاس باشد برای خرج کردن و بمقیده بنده هر قدر داخل مذاکرات شویم از مقصد بکلی دور می شویم بجهت اینکه تمام مدت ما صرف این مسئله خواهد شد و آنوقت هم که اینها صورت خواهند داد اگر بگوئیم که یک صورتی بیآورند که تمام آنها خرج کرده باشند این ممکن نیست بجهت اینکه فرستادن بودجه اصلاً برای این است که ما در آن نظارت بنماییم چنانچه می بینیم پیشنهاد هائی که کرده اند اغلب در آن اصلاحات شده است اما در خصوص نظمیها نظمی های ولایات تعییناً

مصدق الممالک - در اینجا یک مطلب اساسی است که باید بدو عرض کنم برای بنده توضیح بدهند ملتفت شویم اینها اینکه آورده اند بمجلس بگویند بودجه است و بودجه چیزی است که در نظامنامه ها معین کرده است و از برای آن یک شور کافی دانسته است و اینها بودجه نیست در واقع بعضی ترتیبات وزارتخانه‌هاست و در اینها باید دوشور بشود بجهت باره خصوصیات که در اینهاست چنانچه ماده ۶۲ از نظامنامه بخوبی بیان می کند [در این موقع ماده ۶۲ نظامنامه داخلی را قرائت کرد]

وحید الملک - آقایان بخوبی میدانند که در بودجه‌ها باید همان قسم که مخارج را معین می کنند محل خرج را هم معین نمایند بنده دو سؤال دارم یکی از معاون وزارت داخله یک سؤال از مخبر کمیسیون دول از معاون وزارت داخله سؤال

معین شده و هر کدام در هر محلی که باشد یک هایدی برای آنها معین شده است این بود که کمیسیون صلاح ندانست داخل مذاکرات نظمیها شود که وزارت داخله باید صورت نظمیهای ولایات را بنده بجهت اینکه در بعضی از نقاط نظمی تشکیل نشده در آنجا هائی که هم تشکیل شده تفاوتهای عمده در آن مشاهده می شود مثلاً نظمی آذربایجان سالی (۶۰) هزار تومان مخارج دارد و در آنجا تعییناً هجده هزار تومان معین شده و این خیلی تفاوت عمده است و در هر جادر ترتیبات نظمی و از برای مخارج آن از هایدات محلی معین کرده اند و الا هم مشغولند که رسومات معین کنند صورت پلیس و غیره هم معین بود و صورت آنرا دادند بکمیسیون ولی از اول ماه سفر بعضی اضافات خواستند از حیث نفقات و غیره آنها را هم منضم کردیم و فرستادیم ولی نظمی سایر ولایات چون منظم بود بکلی خارج کردیم و آنچه راجع است با ایالات و دفتر خانه آنها صورتش راجع بحکام است که باید معین نمایند فلان نقطه چند ماه حاکم داشته و چند ماه حاکم نداشته و تعطیل داشته اند یا اینکه نداشته اند و اینممل راجع بدیوان محاسبات است که باید بعد از تأسیس بموجب اسناد مثبتی باید تعقیق کند و آنچه را که دانست و تعقیق کرد رفتار نماید.

مصدق الممالک - در اینجا یک مطلب اساسی است که باید بدو عرض کنم برای بنده توضیح بدهند ملتفت شویم اینها اینکه آورده اند بمجلس بگویند بودجه است و بودجه چیزی است که در نظامنامه ها معین کرده است و از برای آن یک شور کافی دانسته است و اینها بودجه نیست در واقع بعضی ترتیبات وزارتخانه‌هاست و در اینها باید دوشور بشود بجهت باره خصوصیات که در اینهاست چنانچه ماده ۶۲ از نظامنامه بخوبی بیان می کند [در این موقع ماده ۶۲ نظامنامه داخلی را قرائت کرد]

رئیس - این خارج از موضوع است
مصدق الممالک - خارج عرض نکردم این یک قانون مخصوصی است این بودجه نیست بنده میگویم باید دوشور بشود دیگر اینکه اینها که نوشته شده است در سه ماه آمده است بمجلس و آنجا نوشته اند که باید بدانند که چه اشخاصی هستند که چه قسم خدمتی کرده اند و اینها تا بحال مانده است بملاوه وزیر مالیه نظریات خود را باید بگویند و اصلاحاتی که در مقابل شده است باید یادداشت شده باشد و بملاوه مخارجی که زائد بر مخارج معمولی مملکت شده است یا لازم است بشود در مقابل آن مخارج محلی باید معین کنند همین قسم که در بودجه مثلاً تفاوتی برای حکومت آذربایجان معین شده است همین قسم باید تفاوت عمل آذربایجان هم معین شود و در مقابل آن بگذارند فرض اینکه تفاوت عمل یک محل معتبر است از برای تفاوت خرجی که حالا پیدا شده است.

وحید الملک - آقایان بخوبی میدانند که در بودجه‌ها باید همان قسم که مخارج را معین می کنند محل خرج را هم معین نمایند بنده دو سؤال دارم یکی از معاون وزارت داخله یک سؤال از مخبر کمیسیون دول از معاون وزارت داخله سؤال

می گنم که آیا در وقت نوشتن بودجه وزیر مالیه را هم داخل شود در نوشتن بودجه کرده اند یا خیر که وزارت مالیه هم ملاحظه خرج و دخل را بنماید یا خیر.

معاون وزارت داخله - در جلسه پریروز
مرض کردم وزارت مالیه بموجب يك صورت متحدالمال که تمام وزارتخانهها نوشتند و بوزارت داخله هم رسید که صورت مخارج دائمی و مخارج لازمه خود را بدهند بوزارت مالیه و اگر صورت ندهند وزارت مالیه يك دینار بهیچ اسم بس آنها نخواهد داد وزارت داخله لازم دانست که رفته وزارت مالیه را معتبر بدانند لذا صورت مخارج خودش را نوشت و در این صورت بنده تصدیق دارم که مخارج نظمی در بعضی از ولایات بیش از آنست که نوشته شده است لکن چون صورت نداشتیم از مخارج آنها اینرا نوشتیم لکن در بعضی از نقاط هم هیچ تأسیس نشده است لکن معلوم است آنچه در اینجا نوشته شده است و خرج نشده است عرض کردم از باب این بوده است که چهار ماه قبل نوشتیم بملاحظه اینکه اگر بعد تأسیس شود از روی همین زمینه عمل شود و این يك اعتباری برای وزارتخانهها بود و آنچه خرج نشده است معلوم است وزارت مالیه و دیوان محاسبات تحقیقات می کند و نمیدهند و از آنها هم در چیزیکه خرج نشده مطالبه نخواهد شد این بدیهی است بنده هم جدی ندارم در اینکه همین تصویب شود وزارت داخله می تواند صورت آنچه مخارج کرده است تا بحال بمجلس بفرستند.

اسدالله خان - بنده در جلسه گذشته اصرار

داشتیم که اینها بطور صورت حساب بیایند برای اینکه ترتیب محاسبات بودجه اگر باید عمل کنم آنوقت باید ۱۶ ماه بعد بمجلس بیاید باینجهت بنده اصرار داشتم نه بطور محاسبات بودجه بلکه بطور صورت حساب يك وزارتخانه بمجلس بیاید امروز بنده می بینم اگر بخواهیم از روی این ترتیب معمول شود اسباب اشکال خواهد شد برای اینکه در بعضی از نقاط بعضی مخارج شده است و در بعضی از نقاط نشده است در جاهائی هم که مخارج شده است تفاوت است با این صورت پس اگر صورت حساب ما ندهند در سه ماه بعد میتوانیم اینصورت را تصویب کنیم که این میزان خرج شده باشد اما يك مسئله اساسی که آقای مصدق الممالک گفتند خیلی قابل توجه است که باید تفاوت عملها منظور شود این خیلی صحیح است.

فهییم الملک - در اوائل امر تحقیقاتی که ما

کردیم معلوم شد سه چهار ماه قبل وزارت مالیه يك لایحه متحدالمالی تمام وزارتخانهها نوشته که صورت تمام مخارج خودشان را بمجلس بفرستند و تمام فروعات و هرچیز بهر اسم و رسم می گرفتند باید جزو عایدات خود محسوب دارند و یک قسمت دیگر که معاون گفت که صورت مخارج لازمه را گفتند بنویسید عرض از مخارج لازمه لوازم کار بوده است که یکمرتبه آن مخارج میشود مثلاً از قبیل میز و صندلی و غیره و معلوم است از اینها نمیشود چیزی کسر گردد اما در خصوص سایر مخارج دائمی از قبیل مواجب اجزاء دفتر و اعصاب آنها به بینیم آیا میشود کسر کرد حالا کمیسیون که مقداری کسر کرده در بودجه های سابق هم مذاکره میشد در این خصوص دو صورت بنظر می آمد یکی آنکه

از فقرات کسر شود در اینصورت حقوق نفرات باید داده شود یکی آنکه از حقوق نفرات کسر شود در آن صورت از حقوق آتیه آنها باید متدرجاً کسر گرفته شود ما باید اضافه که بآنها داده شده است از آنها پس گرفته شود در هر حال عرض اینست که پس از تصویب مجلس باید از همین رو وزارت مالیه بحساب آنها رسیدگی نماید.

کاشف - در جلسات سابق خیلی مصر بودم که کار بطوری که باید بگذرد نمیکند بآن سرعت مطلوبه و میگفتم با طاق بزرگ که رفتیم بهتر خواهد شد متأسفانه می بینم که از روزی که باین اطاق آمده ایم می بینم کار پیش نمیرود در آن اطاق دو بودجه گذشت بودجه وزارت جنگ و بودجه عدلیه و در اینجا يك بودجه همین قسم مانده است بنده عرض میکنم يك روز بودجه سینه بمجلس می آید و اسباب مذاکرات خواهد شد و حالا بنده لازم میدانم که همین بودجه از برای همین سینه تصویب شود و در خصوص اینکه بعضی میگویند وزارت داخله صورت بدهد بنده صحیح نمی دانم بجهت اینکه معلوم است چیزی خرج نشده گرفته نخواهد شد و اینکه گفته شد که باید مقابل این مخارج باید بر عایدات افزوده شود یا آنکه محل آن را معین کنند این از وظایف مجلس خارج است و بادولت است و يك عرض دیگر هم دارم در خصوص چیزیکه آقای متین السلطنه فرمودند راجع باین که مطابق نظامنامه داخلی ممکن است بعضی نقاطی کوچک را سر جای خود بگذارند بنده هم همین استدعا را می کنم بجهت این که این جا که آمدیم مجبور بطول کلام می شویم.

حاجی آقا - يك مقدار از عرایض بنده را

کاشف فرمودند که شخص خسته می شود از این اندازه طول مطلب و بنده تصور می کنم این طول مطلب بواسطه مطالبه نکردن ماست اگر مطالبی که مطرح می شود قبل از وقت درست مطالعه کرده باشیم حالا اسباب طول کلام نخواهد شد اما در خصوص بودجه که گفته می شود طول کشیده است این تقصیر وزرا نیست آنها چهارماه پیش فرستاده اند این بودجه را بمجلس ما به مجلس نیاورده ایم تقصیر آن ها نیست و این که گفتند جمع و خرج راجع بدولت است درست است لکن بزرگترین وظیفه مجلس معادل میزان جمع و خرج مملکت است مگر این که من نمی دانم چه شده که بودجه دو وزارت خانه گذشت و بودجه وزارت داخله این طور گیر کرده در صورتی که بودجه وزارت داخله هم گذشته و این يك جزء از آن بودجه است اگر بواسطه چیزی نکردن است معلوم است آنها نخواهند گرفت چیزی را که خرج نکرده اند بملاوه ما يك کنترل باید به تمام وزارتخانه ها داشته باشیم که از وظایف مخصوص مجلس است بنده می گویم اگر بنا شود این جزئیات را تکرار کنیم فیر از تضييع اوقات مجلس نتیجه نخواهد داشت بنده عرض می کنم باین همه مکررات باز بهمین بودجه رای خواهیم داد و يك قدری هم مانع پیشرفت کار اسمی است که برای این گذاشته ایم که بودجه است و این طور نیست این يك مخارجی است و بودجه جمع و خرج مملکت است باید این را تصویب کرد و صحبت را در اساس بودجه که بمجلس می آید باید نمود.

رئیس - باز می بینیم صحبت اساسی نمی

شود و خارج از موضوع صحبت می شود.

وکیل الرعایا - موضوع این است که
بودجه از مجلس بگذرد یا خیر بنده مخالفم با آنها که می گویند نباید بگذرد بنده می گویم اساس زندگانی مملکت بامنیه است اگر امنیت نداشته باشیم هیچ چیز نداریم حالا آنها که می گویند نباید از مجلس بگذرد بنده می گویم وزیر چه می کند چه قسم بان ه حقوق بدهد آنطور که خودش پیشنهاد کرده است که از برای فرمانفرمای آذربایجان بیست و چهار هزار تومان بآن طور که شما می گویند با آنطوری که بعد تصویب خواهد کرد چه قسم باید بآنها حقوق بدهد فرض کنید امروز دوازده نفره می خواهید برای شما کار کند بنده می گویند دوازده نفره برای ما باور آن فعله می خواهد روزی يك تومان بگیرد شما می خواهید روزی دو قران بدهید يك نفر باید بین این دورا که پنجقرانست بگیرد و بر همان قرار تمام نماید.

اما این که گفته شد ما اگر دخل داشته باشیم می توانیم خرج کنیم اگر نداشته باشیم نمی توانیم جواب آنها را که آنروز که نشستند و گفتند باید پنج کور بوزرا اعتبار داده شود برای چه این رای را اظهار می دارید بجهت این بود که میدانستید کسر دارید پس با وجود این ملاحظه که در سابق کرده بودید لازم دانستید بآنها اعتبار داده شود و بنده لازم می دانم که از برای حکم يك اصولی در حقوق آنها باید اتخاذ شود که حقوق مثلاً فرمانفرمای آذربایجان و فارس و کرمان و خراسان فلان قدر و شهرهای نمره دوم و سوم فلان قدر بعد برویم سر این که اینها چه وقت داخل خدمت شده اند و آنچه تاریخ باید حقوق بگیرند بنده تصور نمی کنم يك وزیر مخارجی که نشده است مطالبه نماید و این اظهارات اسباب این می شود که آن قدرت را از آنها سلب می کند در صورتی که این پول را هم بآنها بالاخره خواهید داد.

شیبانی - بنده هم گرچه موافقم لیکن
عرض میکنم اگر بخواهیم ملاحظه توافق جمع و خرج را بنمائیم این نمی شود بنده عرض می کنم اگر تفاوت عمل ولایات را درست جمع نمایند و ضبط کنند کسر نخواهیم داشت.

تقی زاده - بنده بقاعده موافق و مخالف مخالفم
و اینکه گفته میشود خارج از موضوع می شویم بنده میگویم موضوع همانست که وکیل الرعایا گفت و میگویم باید بودجه بر گردد بوزارتخانهها و اینکه گفته میشود بی ترتیبی امور از خودمان است اینرا باید یک قدری تمق کرد و بی برد که این بی ترتیبی ما از بی ترتیبی وزارتخانه هاست و عدم موافقت آنها با اصول مشروطیت و با امور پارلمانی است بطوریکه هر کدام آنها اقدامی میکنند بدون اطلاع سایرین آنها و آنوقت باید بمجلس بیاید در صورتیکه مجلس و وزارتخانه مثل دو چرخ کالسکه است تا چرخ جلو نگردهد چرخ عقب نمیکرد مادام که وزرا با ما همراهی نکنند کار پیشرفت نخواهد کرد و در این صورت جمع و خرج را بگیرند چیست و بگیرند فلان تأسیس تازه را می خواهیم بنمائیم و فلان قدر مخارج لازم دارد این نمیشود که یکمرتبه نمیشود در ضمن بودجه وزارت داخله برسیم باینکه سدها و از راه می خواهیم به بندیم و فلان قدر خرج دارد حالا می بینیم

دولت میخواهد يك ششصد هفتصد هزار تومانی علاوه بر بودجه نماید از برای تأسیس امنیه در چند ولایت و این باید یکمترتبه بمجلس وزرا برود بعد از آنکه تمام آنها متفق شدند آنوقت باید بمجلس بیاید و اینهم مسلم است که یکمترتبه ما نمیتوانیم از طهران تالار و خرم آباد رادر تحت ترتیب صحیح بیوریم چون ده کرور خرج لازم میشود پس باید از طهران شروع شده سالی یکی دو نقطه را باینطور تحت انظام بیوریم حالا آنجا نوشته شده است حکومت آذربایجان ماهی بیست و پنج هزار تومان با توابع آن سالی قریب صد هزار تومان میشود بهمین ترتیب چهار نقطه مهم دیگر قریب يك کرور مخارج ایالات فقط هست با ایالات خیلی میشود و آنوقت جواب میگویند که آنروز رأی مجلس يك کرور اظهار داشتند بله اظهار شد لکن برای این بود که قشون بگیرند و دو کرور هم از بودجه نظام محل داشتند بآن تفصیلات که می دهند این مطلب راجع بجنک نیست راجع بداخله است و یکی از وکلا گفت این ترجمه فارسی دارد جمع و خرج است نه بودجه و صحیح گفت بلکه میتوان گفت این يك صورت حساب است و یکی از وکلا گفت که مخارج نظمی از مخارج محلی است چرا اینجا آمده است صحیح است مخارج محلی اینجا آمده است بودجه نظمی آمده است لکن بنده يك چیزی تصور میکنم بهتر میدانم گرچه در نظر اول شاید خیلی سبک بنظر بیاید لکن تصور میکنم اگر تعمق نمایند خیلی مفید واقع شود و آن اینست که مخارج حکام راهم جزء مخارج محلی نموده از محلها بدهند و بعد وزراء محلها را صحیح پیدا کرده بایک آبرومندی بمجلس بیاورند و یکی از این محلها در نظر بنده است و تصور می کنم که از همان محل موجب آنست که از سال نو باید شروع شود بجمع آوری این تفاوت عملها جزء کپسه دولتی خواهد آمد و یکی از مطالبیکه لازم است بگوئیم مثل مخارج امنیه است اینست که از برای چهار ماهه حکومت آذربایجان نوشته شده است هشت هزار تومان این داده شده است یاخیر دیگر آنکه باید صورت جمع و خرج کلا در وزارت مالیه صورت داده شده باشد و از برای اصول جدید و مشروطیت ترتیبات جدید هم لازم است نه اینکه بگویند یکمده دور هم بنشینند و روزی صد مرتباً جواب توی هاشیه بنویسند این قبیل امور را باید بطوریکه در سایر جاها معمول است عمل نمایند.

فهییم الملک - اینکه تقی زاده فرمودند خوب بود وزرا دور هم می نشستند و ترتیبی در ادارات میدادند در پروگرام آنها تأسیس ادارات جدید بود و اینکه آنها اینصورت را نوشتند برای این بود که مجلس بآنها گفت صورت بدهید پول بآنها داده نخواهد شد و آنچه راجع بتأسیس است که میگویند تأسیس نشده آنها هم مخارج چیزیکه تأسیس نشده نوشته اند فقط طهران است که نوشته شده و در باقی مطالب که باید جمع و خرج کلا بمجلس بیاید و بودجهها تماماً در اول سال بمجلس بیاید با آقای تقی زاده همراه هستیم.

رئیس - این پیشنهاد یکمترتبه خوانده میشود و رأی میگیریم چنانچه تصویب شد رفع تمام اختلافات خواهد شد (پیشنهاد قرائت شد قریب باین مضمون)

پیشنهاد میشود آنچه از بودجه های موقتی که بمجلس آمده است عودت داده شود و صورت حساب بمجلس داده شود و صورت وزارت مالیه بدهند.

رئیس - هر کس این پیشنهاد را تصویب میکند قیام نماید (با اکثریت پذیرفته شد با ۳۹ رأی بودجه موقتی مجلس قرائت شد راپورت کمیسیون محاسبات نیز قرائت شد.)

مرتضی قلی خان - این کتابچه که خوانده شد از طرف کمیسیون محاسبات و اداره مباشرت است و چند روز مذاکره کردیم و تمامش از روی کمال صرفه جوئی نوشته شده است که کمیسیون محاسبات مجبور است که تشکر از زحمات اداره مباشرت بنماید ترتیب کتابچهها را مرتب کرده بودند که از حسن ترتیب نمیشد چشم از آنها برداشت و لازم میدانند از ارباب مخصوصاً تشکر نماید و چند مورد است که کمیسیون محاسبات نظری داشته اشاره شده است سایر مواد صحیح است لکن از طرف مستخدمین از قلت مواجب شکایت شده است باید در حق آنها مرحمتی شود و ده دست لباس هم از برای سرایداران همین نمایند.

ارباب گیمخسرو - اظهاراتی که مغیر محترم کمیسیون محاسبات درباره اداره مباشرت فرمودند اداره بوظیفه خودش عمل کرده است و همین قدر اداره خوش وقتی دارد که اقدامات و اعمالش مطبوع واقع شده اما در خصوص تقدیم بودجه مجلس سه ماهست نوشته شده و حاضر است لکن چون پاره ملزومات برای اداره مجلس لازم بود و خرید نشده بود تصور کردم که آنها هم خریده شود که در جزو بودجه آنها نوشته نشود و وقتی که اداره مباشرت شروع بکار کرد مجلس هیچ نداشته است و تمام لوازمات تهیه شده است دیگر آنکه نظر اداره به این بوده است که بعضی ترتیبات که از سابق بوده که انعام و غیره بمستخدمین جزء از قبیل فراش و غیره داده می شد موقوف باشد و این نمی شد مگر آنکه حقوق کافی بآنها داده شود و سر همراه هم بآنها برسد که بهانه بدست آنها نیاید تعارفی نگیرند و بدو عرض می کنم همین صورتی را که اداره مباشرت بکمیسیون محاسبات تقدیم کرده بآن عمل شده است لکن در آتی هر قسم بودجه مجلس در مجلس تصویب شود از آن قرار معمول خواهد شد.

فهییم الملک - بنده در جلسات سابق عرض کرده ام که دولت در سال يك جمع دارد يك خرج يك عایدات دارد که عبارت از جمع است يك مصارفی دارد که عبارت است از خرج وزارت خانهها و حکام و پارلمان و غیره و کمیسیون بودجه را همین می کنند برای اینکه کلیه جمع و خرج را ملاحظه نمایند اینست که وزارتخانهها و مخارج ائامیه سلطنتی و غیره را بتوسط وزارت مالیه باین کمیسیون می فرستند که این ملاحظه را بنمایند و او نظریات خود را می نمایند و کمیسیون هیچ فرقی بین مخارج مجلس و مخارج يك وزارت خانه نمی گذارد و تصور می کند که این بودجه باید برود بوزارت مالیه و از آنجا ارجاع بکمیسیون بودجه شود و این بودجه مجلس این صیر قانونی را نکرده و بکمیسیون بودجه نیامده است و اگر نباید بکمیسیون بودجه معلوم می شود يك مخارج دیگری سواى مخارج مملکتی منظور شده است دیگر آنکه این اجزاء با اجزاء سایر ادارات ابدأ فرق ندارد تصور می کنم که رئیس

يك اداره وزارتخانه بارتیس اداره مجلس مثلا باید مساوی حقوق بگیرد مدیر يك شعبه در يك وزارت خانه در حقوق باید مساوی باشد بامدیر شعبه مجلس دیگر آنکه دو صورت داده اند یکی آنست که اداره مباشرت داده است یکی آنست که کمیسیون محاسبات داده است آنچه کمیسیون محاسبات صورت داده است باید بمجلس بیاید

مرتضی قلیخان - فرمایشات فهییم الملک وقتی صحیح بود که کمیسیون محاسبات چه کمیسیون و اینکه گفتند کمیسیون محاسبات باید بوزارت مالیه اطلاع بدهد صحیح است لکن نه باینطور که می گویند در این ماه مخارج دو هزار تومان است تصویب می کنید یا خیر فقط وزارت مالیه باید اطلاع داشته باشد که مخارج مجلس در سال چند است و جزو جمع و خرج بیارود و آنچه اشاره به ترتیبی این راپورت کردند اینطور نیست این را اداره مباشرت بهیئت رئیسه پیشنهاد کرده است از آنجا بکمیسیون محاسبات رجوع شده و کمیسیون بمجلس پیشنهاد کرده است نظامنامه اداره مباشرت هم که راجع بتکالیف اعضاست از طرف اداره مباشرت بکمیسیون پیشنهاد شده و طبع و توزیع شده است

مقیم السلطنه - بنده اولاً مسترد می دارم آنچه عرض خودم را که بمحل نطق بیایند و ثانیاً بنده فرقی بین بودجه با سایر بودجهها نمی بینم و اینکه رفته باشد از طرف اداره مباشرت بکمیسیون محاسبات او را مصون نمی دارد از اینکه بکمیسیون بودجه نرود و اگر بخواهیم اقتباس از سایر ممالک بکنیم نواهییم یافت که مخارج پارلمان دنیا می رود به کمیسیون بودجه بعد از آنکه بوزارت مالیه رفته باشد و پیشنهاد می کنم که با اظهار آقای فهییم الملک رأی گرفته شود.

میرزا ابراهیم خان - بنده مخالفم بامغیر میخواهم بیرسم تعیین يك هیئتی باسم مباشرت و محاسبات برای چیست تصور میکنم تعیین يك هیئت باسم مباشرت در حکم وزارت مالیه است و يك هیئت باسم محاسبات در حکم کمیسیون بودجه است و وقتی از طرف نمایندگان هیئتی منتخب میشوند بنده فرقی بین آنها نمی بینم که صلاح نمی دانم یاخبر چیزی را که لازم است خیلی زود بگذرد و طول نکشد و چیز دیگری می بینم که تقاضا میکنم رود تر بودجه مجلس بگذرد باینجهت که طوری آنها در تحت نظم و مشق آمده اند که بملاوه این حقوق چیزی برای آنها نمیرسد و عرض می کنم هیئتی که باید تمام اوقات خود را صرف خدمت نماید باید طوری لوازم آسایش آنها را فراهم کرد که به چوجه محتاج نباشند و میخواهم تقاضا کنم که يك عشر بر کلیه حقوق آنها افزوده شود

وکیل الرعایا - اولاً بنده تصور نمی کنم موقع تقاضای کمیسیون بودجه گذشته است و در خصوص اینکه بحقوق مستخدمین افزوده شود شما نظرتان بجائی است که چشمتان می بیند در صورتیکه اگر يك اضافه بدهیم صد هزار تومان تفاوت بودجه حاصل خواهد شد بجهت اینکه در تمام ادارات این اضافه را تقاضا خواهند کرد و این مخالف با مصلحتی است که یکساعت پیش اظهار گردید نمی توانیم بیش از این حق ندارند اینرا میگوئیم که بیش از این نمی توانیم بدهیم.

وکیل التجار - ماده ۹۶ و ماده ۱۳۷ از نظامنامه داخلی رافرائت کرد مشعر بر اینکه بودجه مجلس را اداره مباشرت معین کرده بکمسیون محاسبات میدهد بدون اشاره باینکه بکمسیون بودجه باوزارت مالیه اظهار دارند

رئیس - مذاکرات در کلمه بودجه مجلس کافی است حالارای می گیریم دراینکه داخل شود مواد شویم هر کس تصویب می کند قیام نماید [اکثریت حاصل شد]

سلیمان میرزا - میخواستم عرض کنم این ماده در سایر بودجهها قید شده است اینجاست قید شده است یاخیر که از حقوق نمایندگان آنها که حقوق دولتی دارند کسر می شود یاخیر

مر قاضی قلیخان - این نباید آنجا قید شود وقتی که در مجلس صحبت شد و رأی داده شد و قانونی شد آنوقت می شود در آن صحبت کرد ولی کمسیون حق نداشت دراین باب اقدامی نماید

وکیل الرعایا - اینکه مقبر گفت حق او نبود صحیح است ولی برای ما که نمیخواهیم رأی بدهیم لازم است بدانیم اگر بنا شود آن موضوع شود دراین صورت نمیتوانیم رأی بدهیم

مر قاضی قلیخان - بنده خیلی تعجب میکنم که مخصوصاً وادار میکنند که شما خلاف قانون نمیدانید یک کمسیون که مرکب از شش نفر است چه طور می تواند قانون وضع کنند واینکه میگویند نمیتوانیم رأی بدهیم معنی آن برای نیست رأی داده شده است واین قانون نوشته خواهد شد و بمجلس خواهد آمد فرض این است که مربوط بکمسیون محاسبات بهیچ وجه نبوده است

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - این در تمام بودجهها بود نمایانم در اینجا چرا نیامده است

دکتر اسمعیل خان - این خیلی صحیح است بنده یکماه قبل پیشنهاد کردم این جا محل ندارد این بودجه مجلس نیست صورت حساب گذشته است و اگر لازم میدانند از هیئت رئیسه درخواست شود آن طرح بمجلس بیاید

آقای تقی زاده - اینکه گفته شد صورت حساب مجلس است این را منتظر نبودیم که صورت حساب بدهند چون ترتیب مجلس بهتر است از هر وزارتخانه مرتب باین جهت منتظر بودیم که بودجه مجلس در اول سال بمجلس آمده باشد اما در خصوص و کلا بنده برخلاف هستم برای اینکه اشخاصی که داخل خدمت دولتی می شوند مثل اینست در یک معدن طلا وارد شده اند روز بروز از دیاد موجب دارند حقوق تقاعد دارند اولادشان بعد از خودشان حقوق می برد در این صورت اگر حقوق او جزو موجب او محسوب شود یک تعمیلی باور نشده است اما وکیل مجلس این موجب را ما دام که وکیل است میبرد ممکن است بعد هم وکیل شود بملاوه اضافه موجب هم ندارد حقوق تقاعد هم ندارد بلکه اگر بگویند صد تومان هم کم است صد و پنجاه تومان بآنها داده شود شاید بنده هم تصویب کنم بجهت آنکه رؤسای ادارات صد تومان دارند لکن حقوق دیوانی بدلایلی که ذکر شد نباید داده شود بآنها برای آنکه ممکن است از ریاست باز

ترقی کند و حقوق زیادتر ببرد لکن وکیل دیگر اضافه حقوق ندارد ممکن است بعد از یک دوره انتخابیه مجدداً هم انتخاب شود در این صورت یک جزئی حقوقی که داشته است باید باو برسد

متمین السلطنه - بنده از اشخاصی هستم که می گویم بین نمایندگان سایرین فرقی نیست آنها هم حقوق دیوانشان باید جزء مواجیشان محسوب شود می گویند یک نفر مأمور دولتی بعد از چند سال حقوق تقاعد می گیرد یک نفر نماینده بهتر می تواند حقوق تقاعد بگیرد یک نفر نماینده فرمودند اگر خیانت نکنند اضافه حقوق نخواهند بود بنده عرض می کنم یک نماینده در صورت عدم خیانت بهتر میتواند ترفیقات کامل نماید واینکه می فرمایند حقوق دیوانی نماینده باو داده شود این صحیح نیست در اینکه حقوق یا صد تومان صد و پنجاه تومان شود شاید بنده هم همراهی باشم لکن یک حقوقی به ماهامگی داده شود این غلط است

لسان الحکماء - این مذاکرات حالاً بی موقع است قانون ایندطلب بکمسیون مبتکرات آمده بمجلس خواهد آمد و آنوقت ممکن است در این باب همه قسم مذاکره نمود

رئیس - مذاکرات در این مطلب کافی است حالا باید در ماده اول رأی بگیریم

وکیل التجار - تمام بودجه یک ماده است

رئیس - همین طور است حالا رأی میگیریم که تمامی بودجه یک رأی گرفته شود

مر قاضی قلیخان - اینها پنج ماده بیشتر نیست و چون پاره اصلاحات دارد پنج رأی گرفته شود

وکیل التجار - در باب نمایندگان رأی گرفته شده دیگر نمی شود تجدید رأی کرد

دکتر اسمعیل خان - اینرا هم بدانند آقایان که باین بودجه مجلس عمل شده است و تمام را کمسیون مباشرت داده است برای تمام یک رأی داده شود

رئیس - چون در باب حقوق نمایندگان در مجلس سابق همین قسم عمل شده است باین جهت بقیام و فرمود رأی می گیریم

ارباب کیخسرو - در ابتدای این مجلس هم رأی گرفته شود

در این موقع پیشنهادی از بعضی از وکلا فراتر شد باین مضمون : چون اغلب از نمایندگان محترم از خارج آمده اند و در طهران خانه ندارند لهذا ماهی یکصد تومان کفایت مخارج آنها را نمی کند پیشنهاد می کنیم در صورتیکه نمایندگان محترم تصویب فرمایند مقرری نمایندگان را از قرار ماهی یکصد و پنجاه تومان قرار بدهند

خیابانی - ابوالقاسم میرزا - ممتدالتجار - فاتح الملک
عبدالحسین - ابراهیم - وحید الملک - مین الرهیا
میرزا آقا رضا - محمد حسین الموسوی - مصدق الممالک

دکتر اسمعیل خان - چیزی را که بعضی امضاء کرده اند و یکی از آنها خود بنده هستم تصوری کنم وقتی شود رأی داد که آن بودجه ها

که بمجلس می آید قلم نکشیدن را بروی آنها نمی گذاریم شما ملاحظه کنید امروز که آمده ایم اینجا نشسته ایم یک جلسه وقت مجلس را تمام کرده ایم نتیجه اش چه شده غیر از اینکه مذاکره در بودجه مجلس واینکه خودمان ماهی صد تومان را صد و پنجاه تومان بریم کاری کرده ایم به پیش این چهار خواهد داشت بنده بهیچوجه تصویب نمی کنم اما خودم ریس میگیرم و باین قلت وضیق مالیه روانیست ماهی صد و پنجاه تومان گرفتن نمایندگان

افتخار الواعظین - موافق ماده ۶۰ از نظامنامه اصلاحاتی که از طرف نمایندگان میشود بدو در قابل توجه بودن آن باید رأی گرفته شود

منتصر السلطان - بنده صد تومان راهم زیاد می دانم بجهت اینکه مملکت استطاعت ندارد ما بودجه وزارت داخله را رد کردیم بجهت اینکه قدری زیاد روی شده بود بنده هیچ تصویب نمی کنم این زیاد شمارا

آقا سید حسین اردبیلی - بنده موضوع پیشنهاد را طوری می بینم که آنها را که امضا هم کرده اند نمی توانند رأی بدهند این پیشنهاد دو صورت دارد یک نقطه نظر حفظ خارج است اگر بخواهیم از این نقطه نظر تصور کنیم ممکن است از تمام حقوق چشم پوشیم لکن اگر ملاحظه اصل مطلب را بخواهیم کرده باشیم در این صورت چیز زیادی نیست برای اینکه نمایندگان از اطراف آمده اند و مخارج زیاد دارند در این صورت کم است و این پیشنهاد لازم است لکن اینکه اثرات خارجی این پیشنهاد چه قسم خواهد بود آنرا ملاحظه کنیم صلاح نبود پیشنهاد شود

وکیل الرعایا - اولاً گمان می کنم یک اشتباهی شده در این مسئله که گفتند حقوق دیوانی جزء موجب محسوب شود برای اینکه آنکه ما گفتیم حقوقش جزء موجب محسوب شود آنستکه در سال شش هزار سه هزار تومان حقوق میبرد آنوقت یک کاریکه رجوع میشود گفتیم ماهی دو بیست یا صد تومان از او کسر شود این راجح بآن نیست که یک جزئی حقوق دارد اما در خصوص رد و قبول این پیشنهاد باین است که رد خواهد شد نظر باین که یک قدری هم باید فداکاری برای ملت کرد وضیق مالیه هم اجازه نمی دهد اگر یک روزی مالیه مملکت اجازه داد آنروز ممکن است تصویب کنیم که بیشتر داده شود

کاشف - بنده کلیه این مذاکرات را زیاد می دانم رأی گرفته شود

رئیس - در قابل توجه بودن این پیشنهاد رأی می گیریم هر کس قابل توجه می داند قیام نماید

رئیس - برای اینکه حقوق نمایندگان از قرار ماهی صد تومان داده شود رأی می گیریم هر کس تصویب می کند در وقت سفید خواهد انداخت رأی گرفته شد عده حضار ۶۳ ورقه سفید ۴۸ ورقه آبی ۳ امتناع ۱۲

اسامی رأی دهندگان بقره سفید
تربیت - میرزا ابراهیم خان - رئیس - حاجی سید نصرالله - میرزا احمد - فاتح الملک - معز الملک - ممتدالتجار - حاجی محمد کریم خان - ممتاز الدوله

ذکاء الملک . معاضد الملک . صدرالعلماء . مرتضی قلیخان . حاجی میرزا رضاخان . شیبانی اسدالله میرزا . سید حسین اردبیلی . تقی زاده . دکتر امیرخان . قوام الاسلام ناصر الاسلام . فهیم الملک . حکیم الملک - دکتر اسمعیل خان . وکیل الرعایا . لسان الحکماء طباطبائی . ابوالقاسم میرزا . میرزاداد خان . آقا سید جلیل . وکیل التجار . حاجی شیخ علی خراسانی . نوبری . حسنعلی خان . میرزا اسدالله خان - حاجی آقای شیرازی . سید حسین کزازی - حاجی سید ابراهیم . وزیر زاده . ارباب کیخسرو افتخار الواعظین - شیخ رضا . آقا سید محمد رضا موتن الملک . محمد هاشم میرزا - شیخ ابراهیم زنجانی عز الملک .

(اشخاصی که رد کردند)

حاجی میرزا آقا نجات - سلیمان میرزا

رئیس - قسمت اول با اکثریت تصویب شد حال در قسمت دوم راجع بتفاوت حقوق رئیس ماهی صد تومان رأی می گیریم کسایکه تصویب می کند ورقه سفید خواهند انداخت [رأی گرفته شد.]

معاضد الملک - ۶۳ حضار ۶۲ ورقه سفید علامت قبول ۵۰ ورقه آبی یک امتناع ۱۲ رد کننده نجات (تصویب کنندگان)

دکتر اسمعیل خان - ابوالقاسم میرزا - مرتضی قلی خان - حاجی میرزا آقا سلیمان میرزا دکتر امیر خان . آقا شیخعلی . افتخار الواعظین موتن الملک - معاضد الملک - وکیل الرعایا - حاجی سید نصرالله - متین السلطنه - معین الرعایا - حاجی محمد کریم خان - کاشف - مصدق الملک - منتصر السلطان میرزا احمد - حاجی شیخعلی - اسدالله میرزا - آقا سید ابراهیم - آدینه محمدخان - عز الملک - شیبانی - تقی - زاده - فاتح الملک - حسنعلی خان - وکیل التجار ارباب کیخسرو - وزیر زاده - آقا سید جلیل - معتمد التجار اسدالله خان - حاجی آقا - میرزاداد خان - فهیم الملک حکیم الملک - ادیب التجار - شیخ رضا - طباطبائی ممتازالدوله - ناصر الاسلام - لسان الحکماء - صدر العلماء - قوام الاسلام - معز الملک - محمد هاشم میرزا تربیت - نوبری .

رئیس - موضوع مذاکرات روز سه شنبه بقیه بودجه مجلس راپورت کمیسیون فواید عامه راجع بامتیاز طلاشویی عراق راپورت کمیسیون بودجه راجع بتعین حقوق ورته مرحوم حاجی میرزا ابراهیم آقا . قانون ثبت اسناد (گفتند قانون قبول و تکمیل پروات تجارتیست .)

رئیس حرکت کرد مجلس یک ساعت از شب گذشته ختم شد

جلسه ۷۳

صورت مجلس یوم چهارشنبه ۱۸

شهر ربیع الاول ۱۳۲۸

مجلس سه ساعت قبل از غروب آفتاب در تحت ریاست آقای مستشارالدوله تشکیل شد صورت مجلس یوم یکشنبه ۱۵ را آقای معاضد الملک قرائت کردند

رئیس - در صورت مجلس ملاحظه هست؟ میرزا داودخان در صورت مجلس اسامی آقایانیکه اضافه حقوق و کلارا پیشنهاد کردند باید نوشته شده باشد نوشته نشده

رئیس - دیگر ملاحظه هست [اظهاری نشد] [صورت مجلس را رئیس امضاء نمودند]

حاجی شیخعلی - بنده عرض میکنم نظامنامه داخلی ما مینویسد که دستور مجلس را خود مجلس تعیین خواهد کرد اگر دستور مجلس را خود مجلس بخواهد معین کند باین ترتیب که مابیش آمده ایم که داخل یک مطلبی میشویم و زمان و قصه گوئی می کنیم فایده ندارد جز اینکه ترتیب مذاکرات ما هر روز طول بکشد بنده عرض می کنم عمده وظایف ما نظارت در مالیه مملکت است و از هر صاحب وجدانی اگر سؤال کنیم که وظایف ما چیست خواهند گفت که نظارت در امور مالیه از اهم وظایف شما است قانون اساسی ما هم حکم میکند که دیوان محاسبات باید تشکیل شود و بجهت آن قانونی هم طبع شده و قریب سه ماه است در دست و کلاست .

رئیس - قانون دیوان محاسبات را تازه وزیر مالیه نوشته و فقط به بنده ارائه داده است .

حاجی شیخعلی - پس بهتر این است که مشغول شویم و قانون دیوان محاسبات را زود تر مرتب کنیم و آنرا تشکیل بدیم و از قراریکه امروز شنیدم اگر چه رسمیت ندارد ولی شنیدم که بعضیها استعفا داده اند در این صورت خوبست هر چه زودتر هم خود را مصروف بداریم که دیوان محاسبات را تشکیل کنیم و مثل این بودجه ها تکیه نوشته میشود و مجلس می آید و اسباب تعطیل امورات و توضیح وقت میشود بانجا رجوع نمایم

رئیس - عرض کردم که قانون دیوان محاسبات نوشته شده و فردا یا امروز بکلا داده می شود که مشغول ترتیب آن بشویم .

حاجی شیخعلی - عرض از عرض بنده این است که دستور مجلس را اگر الهم فالاهم ملاحظه کنیم بهتر است از اینکه بنشینیم و مذاکره کنیم که صد تومان یا کمتر بفلان کس وظیفه داده شود اینها اهمیت ندارد که وقت خودمانرا ضایع کنیم .

معز الملک - چند فقره تملکات تبریک عید رسیده اسامی آنها قرائت میشود از معز به امضای بهاءالدوله - ایضاً از معز به از شیخ خزعل خان - از کروس انجمن ولایتی آنجا - از انجمن ناصری زردشتیان - راپورت کمیسیون عرایض و مرخصی قرائت گردید .

رئیس - یک لایحه متعهدالمالی بوزارت خانها نوشته شده است فرض این است که نتیجه اقدامات خودشانرا بمجلس ارائه بدهند

شروع بقرائت بودجه مجلس گردید کابینه [۴] نفر دارالانشاء [۱۷] نفر دایره صورت مجلس نویس و تند نویس [۷] نفر جمع کل یک ماهه [۷۸۵۰] قران [اصلاح کمیسیون محاسبات نیز قرائت شد]

ارباب کیخسرو - البته در نظر آقایان هست که تقریباً سه ماه قبل از این بودجه بمجلس تقدیم شده است و چون از طرف مجلس تکلیفی معین نشده تمام حقوق بهمان ترتیبی که در بودجه نوشته شده بود داده شده است و این تغییر را که کمیسیون محاسبات داده است بنده وقتی می بینم کابینه مجلس و کابینه سایر وزارتخانهها خیلی تفاوت است مدیر های اداره

آنها از هر اداره حقوقشان از مدیر های ادارات این کابینه بیشتر بوده اگر بگویند این تفاوت حقوق برای این است که وزارتخانه ها کارشان بیشتر بوده است عرض میکنم رئیس دارالانشاء بامعاون آن کارش اگر زیاد تر نباشد کمتر نخواهد بود در وزارت داخله رئیس کابینه را صد تومان و معاونش را شصت تومان و در وزارت عدلیه که خیلی کم نوشته است هفتاد و پنج تومان در وزارت جنگ یکصد و پنجاه تومان نوشته کمیسیون صد تومان معین کرده بنده هیچ فرقی نمی بینم که اینقدر کسر شده است فرض عرض بنده این است که بهمین ترتیبی که نوشته شده پرداخته هم شده است تا برای نمایندگان چه اقتضا فرماید .

دکتر اسمعیل خان - وقتیکه بودجه وزارتخانهها بمجلس آمده هر چه تکرار کردیم که آنچه خرج نشده است بمجلس نیاید فقط صورت آنچه خرج شده است داده شود که مجلس تصویب نماید و در بودجه نانی که در آتیه بمجلس پیشنهاد خواهد شد تغییرات لازم داده خواهد شد اینجا هم بنده یاد آوری می کنم که آنچه خرج نشده است از آنجا که نشود این بود که در بودجه خودمان بملاحظات این طور که پیشنهاد در کمیسیون تصویب شده است و بعد در بودجه نانی که تغییراتی لازم شود ممکن است پیشنهاد کنید که کمیسیون در آن باب مذاکره بکند و تجدید نظری بنماید اگر دید فرقی دارد با ترتیب سایر ادارات آنچه را صلاح بداند پیشنهاد کند تا مجلس رأی بدهد .

فهیم الملک - این توضیحی را که آقای دکتر اسمعیل خان دادند واضح کرد که در این تفاوت قرار دادن کمیسیون یک قدری بی اعتدالی کرده است تفاوتی بین اینها و سایر جاها نیست و همانطور که گفته شد بین منشی اینجا و منشی یک وزارتخانه و این طوریکه می فرمایند بی اعتدالی شده است .

افتخار الواعظین - بنده در این فرمایشات آقایان موافقم ولی این نکته را می خواهم یاد آوری کنم در شهر ربیع المولود تمام مدیر های دارالانشاء و بیشتر از اعضاء دارالانشاء عریضه دادند بمجلس و آمد بکمیسیون عرایض و از کمیسیون عرایض بکمیسیون محاسبات رجوع دادیم بنده عرض میکنم کمیسیون محاسبات تعقیب و تقیض کامل نکرده است و نرفته است بدارالانشاء که ملاحظه کند خط کی بهتر است و زحمت کدام بیشتر است و کی بیشتر کار میکند و از صبح می آید و تا یک یا دو ساعت از شب گذشته مشغول کار است بنده عقیده ام اینست که اعضاء دارالانشاء در مسئله مواجب و حقوق خودشان خیلی بیچاره واقع شده اند .

دکتر اسمعیل خان - تکلیف کمیسیون این نیست که برود بدارالانشاء ببیند کدام منشی خطش بهتر است و کدام بیشتر کار میکنند و زحمت میکنند همانطوریکه یاد آوری کردم عرض کردم که باید صورت عمل شده را بفرستند این چیزی است که اداره مباشرت عمل کرده است و در بودجه آتیه که پیشنهاد خواهد کرد ملاحظات خود را میکند و به کمیسیون محاسبات هم تجدید نظری کرده رأی خود را اظهار میکند .

میرزا مرتضی قلیخان - اولاً صورت این بودجه در هیئت رئیسه نوشته شد و دادند با اداره مباشرت و در آنجا اصلاحی شده بود بعد آمد بکمیسیون